Ազգ
Azg armenian daily
14 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1995 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 26 (780)

Նախաստորագրվեց գերիների մասնակի փոխանակման համաձայնագիրը

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: «Ին տերֆախ» լրատվական գործակալության հաղորդման համաձայն, ղարաբաղյան հակամարտության կողմերը նախաստորագրել են գերիների մասնակի փոխանակման համաձայնագիրը: Համաձայնությունը ձեռք բերվեց Ռուսաստանի միջնորդությամբ Մոսկվայում տեղի ունեցած բանակցություններում, որին մասնակցում էին Հայաստանի, Լեռնային Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի պաշտոնական ներկայացուցիչները, ինչպես նաեւ Կարմիր խաչի միջազգային կազմակերպության աշխատակիցները: Ռուսական միջնորդ Վլադիմիր Կազիմիրովը հայտարարեց, թե ձեռք բերված համաձայնությունը տարածվում է միայն գերիների որոշ խմբի վրա: Դրանք հիմնականում կանայք են, մինչեւ 16 տարեկան երեխաներ եւ մինչեւ 1945 թ. ծնված անձինք: Կազիմիրովի խոսքերով, հայտնի չէ, թե երբ տեղի կունենա փաստաթղթի պաշտոնական ստորագրումը: Նա հույս է հայտնել, որ դա տեղի կունենա մոտ ապագայում: Բանակցությունների մասնակիցները հանդիպում են ունեցել նաեւ Ռուսաստանի Դաշնության արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրեւի հետ:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ալմաթի. Կարեւորագույնը միասնական ՀՕՊ համակարգի ստեղծումն էր

Փետրվարի 10-ին Ալմաթիում տեղի ունեցած ԱՊՀ երկրների գագաթաժողովը, որի ընթացքում քննարկման էին դրված ընդհանուր հետաքրքրություն ներկայացնող 30 հարցեր, Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի բնորոշմամբ արդյունավետ էր այն առումով, որ այն կարելի է դիտել որպես մի քայլ դեպի ԱՊՀ-ում ինտեգրացիոն պրոցեսների խորացումը: Սակայն հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ քննարկման դրված հարցերի մեծ մասի վերաբերյալ վերջնական փաստաթղթերի ընդունումը հետաձգվեց մինչեւ մայիսի 26-ին Մինսկում կայանալիք ԱՊՀ երկրների գագաթաժողովը, կարելի է համարել, որ Ալմաթիի գագաթաժողովն ավելի շատ նախապատրաստական էր: Եւ այսպես, փաստաթղթերը քննարկվում էին երկու փաթեթով՝ ռազմաքաղաքական եւ տնտեսական:

Տես # էջ 3

Թ. Սայմոնս. «Ներքաղաքական զարգացումներն անուղղակիորեն կազդեն օգնության վրա»

«Մենք բարձր ենք գնահատում հայ ժողովրդի քաջությունը, խելքը, դիմացկունությունը եւ հավատում ենք Հայաստանի ապագային որպես անկախ եւ բարգավաճող պետության», այսպիսի գնահատական է տվել ԱՄՆ հատուկ հանձնարարությունների գծով դեսպան, ԱՊՀ երկրներին ԱՄՆ-ի օգնության կոորդինատոր Թոմաս Սայմոնսը, եզրափակելով իր եռօրյա այցի եւ բանակցությունների արդյունքները: Հայաստանը չորրորդ հանրապետությունն է Ուկրաինայից, Բելառուսից եւ Վրաստանից հետո, որ իրականացվում են տնտեսական բարեփոխումներ, ծրագրեր են մշակվում Համաշխարհային բանկի եւ Միջազգային արժութային հիմնադրամի հետ համատեղ:

Տես # էջ 2

Կոմկուսը դատապարտում է ահաբեկչությունը

«Դատապարտելով հանրապետությունում արդեն սովորական դարձած ահաբեկչությունները, որոնք բազմիցս ողբերգական հետեւանքներ են ունեցել, Հայաստանի կոմկուսի խորհրդարանական խմբակցությունը պահանջում է խստագույնս պատժել ահաբեկչին, մանավանդ որ նրա ինքնությունը, ի տարբերություն մյուս դեպքերի, հայտնի է: ՀՀԾ երջանային խորհրդի նախկին նախագահ, այժմ խորհրդի անդամ, նախկինում կրկնակի դատապարտված Ա. Մուշեղյանն է», այս հայտարարությամբ է երեկ հանդես եկել ՀՀ ԳԽ կոմկուսի խմբակցությունը, անդրադառնալով «Ազգի» շաբաթ օրվա համարում արդեն նշված մահափորձին, երբ Ա. Մուշեղյանը զինված հարձակում է գործել ԳԽ պատգամավոր, Սարտունու շրջխորհրդի գործադիր կոմիտեի նախագահ Հենրիկ Սահակյանի ծառայողական բնակարանի վրա: Հայտարարության մեջ նշված է, որ թեեւ իրենական գործ է հարուցված այդ դեպքի առիթով, սակայն Մուշեղյանը շարունակում է մնալ ազատության մեջ:

■ *Փետրվարի 11-ի գիշերը Վրաստանի Մառնեուլիի շրջանում կրկին պայթեցված գազամուղի վերականգնման աշխատանքները կավարտվեն առաջիկա մի քանի օրվա ընթացքում: Այդ մասին տեղեկացանք ՀՀ կառավարության մամուլի ծառայությունից: Նույն աղբյուրի հաղորդմամբ, այս անգամ շարքից դուրս են եկել 800 մմ-անոց եւ 500 մմ-անոց խողովակաշարերի 30 մետրանոց հատվածները: Դեպքի վայրում են գտնվում ոչ միայն վրաց մասնագետները, այլեւ ՀՀ կառավարության պաշտոնական պատվիրակությունը՝ փոխնախարար Գագիկ Մարտիրոսյանի գլխավորությամբ:*

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Տեր-Պետրոսյան-Ալիեւ հանդիպումը քաղաքավարական էր

Մինչ պարարտացման նախադրյալ կորպորացիոն կարգավորման շուրջ Մոսկվայում ընթացող բանակցությունները ավարտվեցին առանց որեւէ լուրջ առաջխաղացման, եւ առկա սկզբունքային տարաձայնություններից ոչ մեկը գործնականում չհաղթահարվեց, զանգվածային լրատվության միջոցները շտապեցին հայտարարել, թե փետրվարի 10-ի գիշերը Ալմաթիում նախագահներ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը եւ Հեյդար Ալիեւը երկու ժամ տեւած հանդիպում են ունեցել: Ավելին, «Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդել է, թե հանդիպումից հետո նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը լրագրողներին հայտարարել է, թե Հայաստանը գտնվում է Ադրբեջանի հետ պատերազմական վիճակում: Այս առթիվ հարկ ենք համարում տեղեկացնել, որ Ալմաթիից վերադարձի ճանապարհին, ինքնաթիռում կայացած մամուլի ասուլիսի ընթացքում նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, պատասխանելով հանդիպման արդյունքների վերաբերյալ մեր հարցին, հայտարարեց. «Մենք հանդիպել ենք Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւի նախաձեռնությամբ եւ, Էդուարդ Շեւարդնաձեն եւ Հեյդար Ալիեւը: Բայց դա քաղաքավարական հանդիպում էր: Նազարբաեւը, ինչպես տեսեք, այցելեց բոլոր հյուրերին: Իսկ մենք պատահաբար գտնվում էինք նույն հյուրանոցում, եւ նա մեզ ընդունեց միանգամից»: Այսինքն՝ այդ կերպ ասած, դարաբաղյան խնդրի որեւէ լուրջ քննարկում տեղի չի ունեցել:

Ա. Բ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Խորհրդարանն առայժմ ի վիճակի չէ որոշելու ընտրությունների օրը

ԴԺ-ն մասնակցեց խորհրդարանի նիստին

ԶԱՒԷՆ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Երեկ Հայաստանի Գերագույն խորհրդում աշխատանքը սկսեց առաջին զրուցարան-ատենատեղ նախագահը, որի առնչությամբ խնդիր ՀՀ ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը համարեց «ՀՀ ԳԽ պատգամավորների ընտրությունների մասին» օրենքի նոր նախագծի քննարկումն ու ընդունումը: Մյուս կարեւոր խնդիրը նա համարեց ընտրությունների օր նշանակելու հարցը: Նրա ասելով, դա ոչ միայն բույլ կտա հստակեցնել ընտրությունների մասին օրենքը քննարկելու վերջին ժամկետը, այլեւ քաղաքական կազմակերպությունները եւ անհատները հնարավորություն կունենան նախապատրաստվել ընտրություններին: Բացի այդ, ըստ օրենքի, ընտրություններից 115 օր առաջ պետք է կազմավորվի Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովը: Սակայն առավել տրամաբանական ինչպես պատգամավոր Ռաֆիկ Պետրոսյանի այն հարցումը, թե ինչպես է նշանակել ընտրությունների օրը մասին որոշում, երբ առայժմ չի ընդունված դրանց անցկացման մասին օրենքը, եւ դեռ հայտնի էլ չէ, կընդունվի՞ այն, թե ոչ:

Այնուամենայնիվ, առանց ավելորդ կորուստի, բայց եւ առանց առարկությունների հատատելով եռօրյա նիստերի եւ 10-րդ նստաշրջանի օրակարգը, պատգամավորները անցան ընտրությունների մասին օրենքի նախագծի քննարկմանը, որի շուրջ եղած առարկությունները ու առաջարկությունները ներկայացրեց աշխատանքային խմբի ղեկավար Խոսրով Հարությունյանը: Մինչ այդ էլ դատարանի Եգորյանը իր հանձնաժողովի կողմից առաջարկեց ընտրությունների օր նշանակել հունիսի 28-ը, նշելով, թե հունիսի 21-ին գյուղատնտեսական աշխատանքները դեռեւս ավարտված չեն լինի, իսկ հուլիսի 1-ից հետո շատերը կմեկնեն արձակուրդ: Իհարկե, այս հարցը այդպես էլ չլուծվեց վերջնականապես, սակայն ինչպես մեկնաբանեցին ընդդիմադիր պատգամավորներից մի քանիսը, հունիսի 28-ի ընտրությունը բացատրվում է նաեւ այլ գործոններով: Նախ, որ հուլիսի 1-ին նախատեսվում է գների նոր ազատականացում, իսկ հունիսի 21-ին (ընտրությունների նախօրյակին) հնարավոր է նաեւ ատոմակայանի բացում: Պատգամավորական ժողովի անդամները, որոնք իրենց նիստում որոշեցին մասնակցել ընտրությունների մասին օրենքի քննարկմանը ու ներկայացնել միասնական տեսակետ, առայժմ որեւէ նիստում չեն արտահայտել: Մյուս կողմից, կատարված մեկ-երկու քվեարկությունները ցույց են տալիս, թե անգամ առանց ԴԺ-ի էլ, մեծամասնությունը չկարողացավ հավաքել անհրաժեշտ քվորումը, որպեսզի անցկացնի իր ներկայացրած նախագծերը:

Այսօրվա նիստում բնական է պետք լրացնել երեկվա բացը: Իսկ դա հիմնականում կախված կլինի նիստի կազմակերպիչների փութաջանությունից:

ՃԱՄԱՌՈՑ

Գինգրիչ. Իրանում պետք է բռնափոխել վարչակարգը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 13 ՓԵՏՐՎԱՐ, AP: Մ. Նահանգների Կոնգրեսի ներկայացուցչական պալատի խոսնակ Գինգրիչը կոչ արեց բռնափոխել Իրանի ներկայիս վարչակարգը, ինչը, ըստ իրեն, կհանգիստ ամեն իսլամական ամբողջատիրությունը արմատախիլ անելու միակ «միակ երկարաժամկետ եւ իմաստ ունեցող լուծումը»: Խոսելով ամերիկյան ռազմական եւ հետախուզական մարզերի սպաների առաջ, Գինգրիչը Մ. Նահանգների կառավարությունից պահանջեց հետամտել համընդհանուր մի այնպիսի ռազմավարություն, որը «օգնի Ալժիրի գոյատեւմանը, Թուրքիայում եւ Եգիպտոսում ոչ կրոնականության ամրապնդմանը եւ հիմնականում նպատակաուղղված լինի Իրանում ներկա վարչակարգի փոփոխությանը: Այդ պարագայում միայն կարելի կլինի ջախջախել ամբողջատիրական ուժերին, դրանք լինեն Արեւմտյան ափում, որտեղ իսրայելցիներ են սպանվում, թե Նյու Յորքում, որտեղ ամերիկացիներ են զոհվում: Հանրապետական կուսակցության ներկայացուցչի կարծիքով, տնտեսական եւ քաղաքական ճնշման միջոցով Իրանին խելքի բերելու նպատակով Մ. Նահանգների այժմյան քաղաքականությունն արդյունավետ չէ»:

■ *Ռուսաստանը դեռեւս չի մտնի Եւրախորհուրդ: Նրա քննությունը Եւրախորհրդի կազմի մեջ հետաձգված է եւ առայժմ հնարավոր չէ ասել այն կոնկրետ ժամկետը, թե դա երբ տեղի կունենա: «Ամեն ինչ կախված կլինի Մոսկվայից», այս կարծիքն է հայտնել Եւրախորհրդի գլխավոր քարտուղար Դանիել Տարշիսը երեկ օրը «Իզվեստիա» «Հրապարակ» թերթում հրապարակված հարցազրույցում:*

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԸՐՋԱՆ

Նավթուղի. Վրաստանը մտադիր է մրցակցել Ռուսաստանի հետ

Ադրբեջանական նավթը Բաքու-Թբիլիսի-Բաթում երթուղով եւ այնուհետեւ Սեւ ծովով տեղափոխելը կարգավորելու գործարար առաջարկությամբ Վրաստանն է ժամանել «Բրիտիշ Փետրոլեում» միջազգային կոնսորցիումի ներկայացուցչական պատվիրակությունը, որը գլխավորում է փոխնախագահ Գրեգորի Ռիչը: Թեեւ հանրապետության ղեկավարությունն առայժմ ձեռնպահ է մնացել համաշխարհային մագնատների նախաձեռնությունը պաշտոնապես գնահատելուց, փետրվարի 13-ին Թբիլիսիից հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակիցը, նրանց առաջարկությունը լիովին համապատասխանում է Եւրոպա-Ասիա նոր անդրազգային ուղի ստեղծելու Էդուարդ Շեւարդնաձեի գաղափարին, որը պետք է անցնի Վրաստանով, շրջանցելով Ռուսաստանով անցնող գոյություն ունեցող ուղիները:

Էդուարդ Շեւարդնաձեն չի կորցնում հույսը Վրաստանին Ռուսաստանի մրցակիցը դարձնելու Խազարյան ավազանից մինչեւ Ատլանտյան օվկիանոս բեռների տարանցիկ տեղափոխման գործում, գրում է թղթակիցը:

Վրաստանի կառավարության առաջին փոխվարչապետ Զուրաբ Կեկելիձեն համոզված է, թե նման խնդիրները կարող են կենսագործվել ամենամոտ տարիներս: Նրա ասելով, ծովային լաստանավային գազափարը պաշտպանություն է գտել Եւրոմիությունում:

Եւրամիության անդամները վերցրած ավելի քան 30 միլիոն էկյու է տրամադրել Վրաստանի տրանսպորտային առաջարկությունների շրջանակներում 23 նախագծերի կազմակերպական եւ հետազոտական աշխատանքների համար, ինչը խոսում է արեւմտյան երկրների մտադրությունների լրջության եւ Եւրասիական նոր խաչմերուկի նկատմամբ ցուցաբերած ուշադրության մասին:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Գրաչովը իսլամ արմատականությունը հայտարարեց իր թիվ մեկ թշնամին

«Պատրաստվելով Գրոզնիի պաշտպանությանը, չեչենները ռազմի դաշտ էին դարձրել մինչեւ Ռուսաստանի պաշտպանության նախարար Պավել Գրաչովը իսլամական արմատականությունը հայտարարեց թիվ մեկ արտաքին թշնամի», գրում է «Լոս Անջելես թայմս» թերթը: Այդ մասին երեկ հաղորդեց «Նոյյան տապանը», վկայակոչելով «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանին: Թերթը շարունակում է. «Այն բանից հետո, երբ Չեչնիայի հոգեւոր առաջնորդները մարտում զինվորներին դրախտ խոստացան, եփսաուրդ չեչենները արբեցած պատերազմ սկսեցին ռուսական բանակի դեմ: Սա ճշմարտում է Կրեմլին, որ կառավարում է 160 մլն ռուսաստանցիների եւ 18 մլն մահմեդականների երկիր»:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

տեղական

ՀՌԱԿ

ՀՌԱԿ-ը հանդես կգա ընտրությունների մասին օրենքի այլընտրանքային նախագծով

Փետրվարի 9-ին կայացավ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության հերթական նիստը, որի օրակարգում էին մամլո դիվանի կազմի ու աշխատանքային ծրագրի, Ֆրանսիա եւ Բելգիա կատարած այցելության եւ ՀՌԱԿ նորաստեղծ ակումբների վավերացման մասին հարցերը: ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը քննարկելով վարչության անդամ, ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Հարություն Կարապետյանի ներկայացրած ՀՌԱԿ մամլո դիվանի աշխատանքային ծրագրի նախագիծը, որոշ փոփոխություններից հետո հաստատեց այն, որից հետո հաստատվեց նաեւ մամլո դիվանի կազմը: ՀՌԱԿ Արմենական ակումբի, ԹՄՄ-ի եւ Արմենական արիական շարժման պատվիրակության Ֆրանսիա եւ Բելգիա կատարած այցի մասին հաղորդում տվեց ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության փոխատենապետ Կարեն Կոստանդյանը: Վարչությունն այնուհետեւ վավերացրեց Սպանդարյան շրջանում հիմնադրված «Վան» ակումբը: ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը ընթացիկ հարցերում անդրադարձավ վաղամեռիկ գրող, հրապարակախոս, ՀՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության անդամ Վարդգես Պետրոսյանի մահվան տարելիցը նշելու հարցին: Որոշվեց ստեղծել հանձնաժողով, որին վստահվեցին տարելիցի նշման կազմակերպչական հարցերը: Հաջորդ օրը, փետրվարի 10-ին, կայացավ ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության արտահերթ նիստ, որը նվիրված էր ՀՀ ԳԽ ընտրությունների մասին օրենքի նախագծի քննարկմանը: Հարցի կապակցությամբ զեկուցեցին ՀՌԱԿ ՀՎ անդամ, ԳԽ պատգամավոր Ռաֆիկ Պետրոսյանն ու նիստին հրավիրված իրավաբան Վլադիմիր Նազարյանը: Վարչությունը հետ քննարկման հաստատեց, որոշ փոփոխություններից հետո, ընտրությունների մասին ՀՌԱԿ համադրույթը (կոնցեպցիան), որը լույս տեսավ «Ազգի» փետրվարի 11-ի համարում: Վարչությունը որոշեց նաեւ հանդես գալ ընտրությունների մասին այլընտրանքային նախագծով:

Սիսիանի շրջանում հիմնադրվեց ՀՌԱԿ «Իսրայել Օրի» ակումբը

Փետրվարի 12-ին Սիսիանում տեղի ունեցավ ՀՌԱԿ նորագիրների երդմնառության արարողություն, որի ընթացքում նորագիրների հիմնադիր անդամական ժողովը որոշեց ստեղծել ՀՌԱԿ «Իսրայել Օրի» ակումբը: Ժողովն ընտրեց ակումբի վարչություն, որի ատենապետ ընտրվեց Սամվել Իսկանդարյանը:

Ժողովին մասնակցում էին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ, ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Մելս (Սամվել) Սահակյանը եւ ՀՌԱԿ ՀՎ գրասենյակի վարիչ Վաչագան Գալստյանը: Ելույթ ունենալով ժողովում, նրանք հանգամանորեն խոսեցին ռամկավար ազատական գաղափարախոսական եւ կանոնադրական հիմնադրույթների, Հայաստանում ՀՌԱԿ-ի գործունեության, ինչպես նաեւ ՀՌԱԿ ակումբների խնդիրների ու նպատակների մասին:

Օգնություն ԼՂՀ գրողների միությանը

Փետրվարի 10-ին Թեքեյան մշակութային միության ներկայացուցիչները Լեռնային Ղարաբաղ են հասցրել հանրապետության գրողների միության համար նախատեսված մարդասիրական օգնության մի խմբաքանակ: Աթենք-Երեւան-Ստեփանակերտ երթուղով հասցված սննդամթերքներով հարուստ արկղերը բաժանվել են ղարաբաղյան գրողներին Ստեփանակերտում, Շուշիում եւ Մարտակերտում: Ինչպես տեղեկացրեց ՀՀ-ում ԹՄՄ Կանադայի եւ ԱՄՆ կենտրոնական վարչության ներկայացուցիչ Եդիա Գայանյանը, որը Մոնրեալում «Արմենոռամա» հեռուստատեսության ներկայացուցիչ Նորայր Թադեւոսյանի հետ ուղեկցում էր բեռը, Թեքեյան մշակութային միությունը մտադիր է շարունակել օգնությունը Արցախի գրողներին:

ԱՆՏՐԱՍ ԱՂԱՍԵԱՆ

Սկիզբը էջ 1

Թոմաս Սայմոնսի ասելով, նախկին Խ. Միության տնտեսություններում սկսված բարեփոխումների առաջին ալիքը սկսվեց դեռ 1992-93 թթ.-ին, ընդգրկելով Ռուսաստանը, Մոլդովան, Կղրղզստանը եւ Ղազախստանը: Այդ առումով, կարեւորելով բարեփոխումների երկրորդ ալիքը, որի մեջ է մտնում նաեւ Հայաստանը, դեսպան Սայմոնսը հայտարարեց, թե 1995-ը պետք է լի-

կրի. այդ ժամանակ հետ կվերադառնանք եւ կվերանայենք մեր ծրագրերը», ասաց Թոմաս Սայմոնսը: Միաժամանակ, նա հայտնեց, որ հայ պաշտոնյաների հետ ունեցած հանդիպումներից դեռեւս չի կարելի կանխատեսել, թե բարեփոխումների կուրսի որեւէ շեղում կլինի: Ինչ վերաբերում է հաջորդ տարի նավթով ապահովելուն, ապա պրն Սայմոնսն ասաց, թե Հայաստանի կառավարությունը խնդրել է շարու-

նակել ժամանած պատվիրակության մեջ էր: Հայաստանի ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանն իր հերթին ավելացրեց, թե ներդրողների համար կստեղծվեն երաշխիքներ: Կավելանան նաեւ տեխնիկական օգնության ծրագրերը, այդ թվում նման օգնություն կտրվի մեր ֆինանսների նախարարությանը: Ընդ որում նախարարությունում շուտով կաշխատի ամերիկացի խորհրդական, որը կզբաղվի բյուջե-

ԵՐԵՎԱՆ

Թոմաս Սայմոնս. «Ներքաղաքական զարգացումներն անուղղակիորեն կազդեն մարդասիրական օգնության վրա»

նի վճռական տարի մեր հանրապետության համար: Նրա ասելով, Հայաստանն այժմ առաջնորդի դեր է կատարում նմանատիպ երկրների շարքում, եւ մեզ մոտ բարեփոխումներ կատարող թիմը ամենալավն է շրջանում: Դեսպանը հավաստեց մեր կառավարության այն հայտարարությունները, թե դրամը կայունացել է, վերջ է տրվել արտադրության աճի անկմանը, տնտեսությունը ցույց է տալիս վերականգնման առաջին նշանները: Այնուամենայնիվ, կարո՞ղ են Հայաստանում տեղի ունեցող ներքաղաքական տեղաշարժերն ազդել մարդասիրական օգնության վրա: Պրն Սայմոնսի ասելով, ներքաղաքական զարգացումներն անուղղակի ազդեցություն կունենան, քանի որ ԱՄՆ-ի մարդասիրական ծրագրերը ուղղված են ժողովրդավարական կարգերի ու շուկայական հարաբերությունների ամրապնդմանը: Իհարկե, նրա կարծիքով, բարեփոխումը դժվար ընթացք է, եւ պահանջում է քաղաքական աջակցություն:

Այդ առումով նա դրականորեն գնահատեց Հայաստանի խորհրդարանի աշխատանքը, բարեփոխումներին սատար կանգնելու քաղաքականությունը:

«Երբ ինչ-ինչ քաղաքական պատճառներով բարեփոխումների ծրագիրը որոշակի փոփոխություններ

նակել այդ ծրագիրը, սակայն իրենք դեռեւս որեւէ որոշում չեն կայացրել:

Գոհունակություն հայտնելով հայ գործարարների հետ հանդիպումից դեսպանը նշեց, թե ամերիկյան գործարարները նույնպես ցանկանում են մասնավոր ներդրումներ կատարել, եւ հենց նրանց համար գարնանը կկազմակերպվեն գիտաժողովներ Հայաստանի տնտեսական վիճակին ծանոթանալու նպատակով: Այդ ծրագրերը կիրականացվեն OPIC-ի միջոցով, որի նախագահ տիկին Ռութ Ջարինը նույնպես Երե-

տային քաղաքականության հարցերով: Էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Եղիազարյանը նշեց, թե տրվող տեխնիկական օգնությունը կխրախուսի ձեռնարկատիրությունը: Մեր կողմից ներկայացվել են նաեւ էքսպորտային բանկ ստեղծելու մասին ծրագիրը, առաջարկություն կա նաեւ հիդրոէլեկտրակայան կառուցելու մասին, որը 6 տարվա ծրագիր է եւ արդյունքում կտա 130 մգ/վտ հզորություն:

Վերջում պրն Սայմոնսը, կրկին վերադառնալով քաղաքական հարցերին, հայտարարեց, թե ոչինչ այնքան չի բարդացնում վիճակը, որքան Ղարաբաղի հակամարտությունը: «Բայց այդ ուղղությամբ դրական տեղաշարժեր են նկատվում», դիվանագիտական դարձվածքով եզրափակեց իր խոսքը դեսպան Սայմոնսը: Ու թեեւ պարզ դարձավ, որ իրոք, ամերիկյան օգնությունը, որի ծավալները առայժմ մնացին անհայտ, կշարունակվի նաեւ 1996-ին, բայց դրանց վերաբերյալ վերջնական որոշումները կկայացվեն Վաշինգտոնում: Մարդասիրական օգնությունից զարգացման ծրագրերին անցնելու գաղափարը դանդաղորեն, բայց իրականություն է դառնում: Կարեւորն այժմ այդ ծրագրերի ճիշտ նպատակաուղղվածությունն է:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Հարձակում ՀՀՇ գրասենյակի վրա» լուրի շուրջ

«Ազգի» փետրվարի 9-ի համարում այս վերնագրով տպագրված լուրի կապակցությամբ, Երեւանի Շահումյանի շրջխորհրդի գործկոմի նախագահ Վ. Զատիկյանը հայտնում է, որ «փետրվարի 3-ի երեկոյան Զիվանի 9 հասցեում գտնվող ՀՀՇ Շահումյանի շրջխորհրդի գրասենյակի վրա կատարված «հարձակման» դերը կատարել է Շահումյանի շրջխորհրդի պատգամավոր, գործադիր կոմիտեի աշխատակից, 1994 թ. ՀՀՇ կազմակերպությունից դուրս եկած Հովակիմ Ալեքսանյանի անմիջական միջնորդությամբ եւ պահանջով: 1994 թ. նոյեմբերի 23-ին ՀՀՇ շրջանային կազմակերպությունը հրաժարվել էր Զիվանի 9 հասցեում գտնվող իրեն հատկացված չորս սենյակներից երկուսից (քանի որ բավարարում էր նաեւ երկուսը): Շրջգործկոմը մտադիր էր նշված սենյակները հատկացնել կարիքավոր, վիրավոր ազատամարտիկի ընտանիքի (երկաթգործկոմի համաձայնությունից հետո): Վիրավոր ազատամարտիկը չհամբերելով մինչեւ հարցի օրինական լուծումը, դիմել էր ապօրինության, ինչը մենք միանշանակ դատապարտելով խորհուրդ ենք տալիս բոլոր կազմակերպություններին, հնարավորության դեպքում հրաժարվել իրենց տրամադրված գրասենյակների ավելորդ սենյակներից՝ հօգուտ բնակարանի կարիք ունեցող ազգաբնակչության»:

250 հազար դոլլար Արեւմտյան թեմին

Հայաստանյայց եկեղեցու Մ. Նահանգների Արեւմտյան թեմի (Կալիֆորնիա) առաջնորդարանի դիվանից տեղեկացանք, որ հայտնի բարերար Կըրք Կրկորյանի «Լինսի» հիմնարկությունից 250 հազար դոլլարի նվիրատվություն է ստացվել առաջնորդարանի երիտասարդական «ամառային ճամբարի նորոգության եւ ընթացիկ ծախսերուն ի նպաստ»: Արեւմտյան թեմի առաջնորդ Վաչե արք. Հովսեփյանը, իր եւ ճամբարի մասնակից աշակերտության անունից խոր երախտագիտություն է հայտնել Կըրք Կրկորյանին՝ թեմի տարբեր ծրագրերին ի նպաստ նրա առատաձեռն նվիրատվությունների առթիվ: Առաջնորդարանի հաղորդագրությունը հիշեցնում է, որ «Լինսի» հիմնարկությունը նախապես բազմաթիվ նվիրատվություններ է կատարել առաջնորդարանին: Մասնավորապես, կես միլիոն դոլլար էր նվիրել հոգեւոր նոր կենտրոնի համար Բըրբենկում հողաշերտի գնման, ինչպես նաեւ, մի քանի տարի առաջ, աշակերտական ճամբարի ստեղծման համար:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

Սերտիֆիկատները պետք է բաշխվեին առանց ցուցակների

Մոտենում է փետրվարի 15-ը, սակայն չեն մեղմանում հերթերն ու լարվածությունը Նորքի բնակելի զանգվածի 1-ին միկրոշրջանի թիվ 8545-0111 դրամարկղում, որը սպասարկում է նաեւ 3-րդ միկրոշրջանին: Խորհրդային շրջխորհրդի գործկոմի ցուցակների համաձայն այստեղ մոտ 28 հազար բնակիչ պետք է ստանա սեփականաշնորհման սերտիֆիկատ. հոկտեմբերի 20-ից մինչեւ այժմ ստացել է 19 հազարը: «Հազիվ թե հասցնենք նախատեսված ժամկետում», մտահոգվում են դրամարկղի վարիչ Ռիտա Սարգսյանն ու ավագ վերահսկիչ Անահիտ Ամիրջանյանը: Եւ իրոք, օրական սպասարկվում է 250 մարդ. սահմանված ժամկետում գործը ավարտելու համար այդ թիվը պետք է հասնի 1500-ի: Խնդիրը բարդանում է նաեւ նրանով, որ զուգահեռաբար ծավալուն աշխատանք է տարվում առօրյա ուղղություններով (օրական ավելի քան 400 մարդ մուծում է էլեկտրական հոսանքի վարձ, 300 հազար դրամ է մուծվում որպես բնակվարձ, հարկեր եւ այլն):

Ինչու է այսքան դժվարացել գործը (բնակիչների վկայությամբ մյուս շրջաններում «այդպիսի բան չկա»): Աշխատակիցների կարծիքով, այստեղ սպասարկում են մեծ թվով փախստականների (3-րդ միկրոշրջանը չպետք է միացվեր): Քաղաքացիների ցուցակները կազմվել են ոչ թե ըստ շենքերի կամ փողոցների, այլ խառը, որը դրա հետեւանքով մեկ անուն գտնելու համար պետք է որոնել տասնյակ ցուցակներում: Նրանց եւ քաղաքացիների կարծիքով, նույնիսկ ցուցակների անհրաժեշտություն չկար, որովհետեւ ավելի շատ խանգարում են: «Ճիշտ է, սերտիֆիկատների բաշխման փորձ չունենք, բայց դրամափոխանակության ունենք. քաղաքացին կգար դրամարկղ (նույնիսկ ցանկացած), անձնագրում կարվեր համապատասխան նշում, կդրվեր կնիք եւ համապատասխան գրանցում կարվեր մատյանում»: Հսկայական ծախսերը չհաշված (թուղթ, էլեկտրական հոսանք, տպարան), որքա՞ն մարդիկ են տանջվել այդ ցանկերը լրացնելու վրա: Զառամյալ ծերերն ու հիվանդները դժվարությամբ են ներկայանում դրամարկղ: Չէ՞ր կարելի անձնագրերի հիման վրա հանձնել նրանց սերտիֆիկատները ընտանիքի մյուս անդամներին (ինչու ողջ բնակչությունը գամել դրամարկղին): Արհեստական դժվարություններ են ստեղծվել նաեւ լիազորագրերով հանձնումների ժամանակ (նոտարի կողմից հաստատված լիազորագրերի դեպքում պահանջվում է լիազորողի անձնագիրը):

Ինչո՞ւ պետք է համապատասխան մարմինները օգնեն ստեղծված դժվարությունները հաղթահարելու համար: Իսկ մինչ այդ մարդիկ խնդրում են օգնել. «առավոտյան եւ երեկոյան չենք կարողանում աշխատել, ոչինչ չենք տեսնում» (նորից էլեկտրական հոսանքի խնդիր):

Յ. Ա.

Քեսրին Փորստեր. «Ղարաբաղցիները տագնապով են սպասում ապագային»

«Ղարաբաղցիները այնքան էլ լավատես չեն խաղաղության նկատմամբ եւ մեծ տագնապով են սպասում ապագային, հատկապես զինվորները, որոնց մոտ՝ խրամատներում եղա այս անգամ», ասաց Քեսրին Փորստերը՝ ԱՄՆ կոնգրեսական Ջոն Փորստերի տիկինը, որի գլխավորությամբ ԱՄՆ Կոնգրեսին կից մարդու իրավունքների հանձնաժողովի պատվիրակությունը օրերս վերադարձավ Ղարաբաղից: Դեռ անցած տարի, երբ տիկին Փորստերը եղավ Ղարաբաղում, ծանոթացավ եւ իր հետ վերցրեց ադրբեջանցիներից առգրավված ամերիկյան եւ արեւմտյան զենքի նմուշներ ու փաստաթղթեր, ԱՄՆ վերադառնալուց հետո այդ ամենը ներկայացրեց մարդու իրավունքների հանձնաժողովին: Իհարկե, նրա ասելով, դժվար էր ակնկալել որոշակի արդյունք, սակայն նա համոզված է, որ իր հայտարարությունները որոշակիորեն ազդեցին հասարակական կարծիքի վրա: Ու թեեւ տիկին Փորստերը նշեց, որ առգրավված զենքի համարանիշերով պարզվել է, որ դրանք ԱՄՆ-ը վերջերս է վաճառել Թուրքիային, այնուամենայնիվ, Պենտագոնի տված պատասխանները չեն բավարարել: Ի դեպ, Ջոն Փորստերի կոնգրեսում ունեցած ելույթից հետո, 10-15 տոկոսով պակասեցվել է Թուրքիային տրվող օգնությունը, որը մի քանի տասնյակ մլն դոլլար է կազմել:

Ի դեպ, ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդեց մեր թղթակից Վահրամ Աղաջանյանը, տիկին Փորստերը Ղարաբաղում հայտարարել է, թե Թուրքիայի արտաքին քաղաքականությունը վտանգում է հնագույն տարբեր ժողովուրդների եւ քաղաքակրթությունների գոյությունը:

Ա. Հ.

■ *Երքաղխորհրդի կենտրոնացված կառավարման կենտրոնի տնօրեն Ռուբեն Տեր-Գրիգորյանը հաղորդել է, որ փետրվարի 13-ի դրությամբ մայրաքաղաքում ջեռուցվում է 1906 շենք, որը կշարունակվի մինչեւ մարտի 1-ը: Նա ավելացրել է, որ գազատարի վթարի պատճառով փետրվարի 11-ից Երեւանն անցել է էլեկտրամատակարարման 1-ժամյա գրաֆիկի: ՀՀ էներգետիկայի եւ վառելիքի նախարարությունից Ռ. Տեր-Գրիգորյանին հաղորդել են, որ վթարի վերացման աշխատանքները կավարտվեն 15-16-ին, որից հետո գրաֆիկի մեջ փոփոխություն կմտցվի:*

ՆՏ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության 2 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԼԵՍ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ տառաձեւերը ՊՕՂԷՍ ՂԱԼԱՓԵԱՆԻ
Apple Macintosh
համակարգչային սարքածը «Ազգ» թերթի
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Սկիզբը էջ 1

Ռազմաքաղաքական

Քննարկման դրված՝ տասներեք հարցերից վերջնական տեսք ստացան միայն երեքը՝ ռազմական համագործակցության հիմնական ուղղությունների, կոլեկտիվ անվտանգության հռչակագրի եւ ռազմական համագործակցության ընդհանուր կոնցեպցիայի մասին։ Ընդ որում ԱՊՀ ընդհանուր սահմանների միասնական պահպանման վերաբերյալ փաստաթուղթ ընդհանրապես չստորագրվեց, իսկ միասնական հակաօդային պաշտպանության համակարգի ստեղծման փաստաթուղթը, որը, նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի գնահատմամբ, թերեւս ամենակարեւորն էր, ստորագրեցին բոլորը՝ Ադրբեջանից բացի։ Ինչ վերաբերում է ԱՊՀ-ում խաղաղության եւ կայունության հաստատման փաստաթղթին, ապա ինքնաթիռում հանրապետությունից կազմակերպված մամուլի ասուլիսի ժամանակ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն իր տարածքի մի մասն օկուպացված է Հայաստանի կողմից։ Համաձայնագրի ստորագրմամբ այդ ասպարեզում մեր համագործակցության հնարավորությունները ավելի մեծացան, եւ այն, ինչ մենք նախկինում անում էինք կիսալեգալ պայմաններում, այժմ կանենք ավելի ակտիվ։ Կարելի է ասել, որ 1995 թ. վերջին մենք ԱՊՀ շրջանակներում կունենանք ամուր հակաօդային պաշտպանություն՝ գրեթե այնպիսին, ինչպիսին կար խորհրդային տարիներին։

Քննարկվեց նաեւ ԱՊՀ սահմանների պահպանության խնդիրը, սակայն ցավոք սրտի որեւէ փաստաթուղթ չստորագրվեց։ Դեմ էին Ուկրաինան, Ադրբեջանը (նույն պատճառաբանությամբ), Ուզբեկստանը եւ Թուրքմենիան։ Բայց եւ համոզված եմ, որ այդ փաստաթուղթը կստորագրվի մայիսին՝ Մինսկում։ Խոսքը վերաբերում է ԱՊՀ արտաքին սահմաններին, ներքին սահմանների մասին որեւէ խոսք չկա։ Սա այն համաձայնագիրն է, որը մենք Ռուսաստա- փոխվարչապետ Վիգեն Չիտեչյանի, Հայրենական պատերազմի հաղթանակի 50-ամյակի կազմակերպման վերաբերյալ ստորագրվել են 4 փաստաթղթեր։ Համաձայնագիր է ստորագրվել նաեւ ԱՊՀ երկրների տնտեսական հարաբերությունների իրավական դաշտի ստեղծման վերաբերյալ (ստորագրել են բոլորը)։ Ըստ փոխվարչապետի, մեզ համար շատ կարեւոր էր այն որոշումը, որի համաձայն մաքսային տուրքերից եւ վճարումներից ազատվում են մետրոլոգիայի ասպարեզում անհրաժեշտ էտալոնային սարքավորումները։ Կարեւոր էր նաեւ փախստականների եւ բռնագաղթվածների օգնության միջպետական հիմնադրամի ստեղծումը, ու թեեւ Հայաստանի կառավարությունը, որպես կանոն, դեմ է որեւէ վերազգային կառույցի ստեղծման, այս անգամ ստորագրեց համաձայնագիրը՝ հաշվի առնելով նաեւ, որ հիմնադրամի ձեւավորումն ու ծախսերը համաձայնեցվելու են վարչապետների մակարդակով։ Ինչ վերաբերում է մաքսային դաշին-

ԳԱԳԱԹԱԺՈՂՈՎ

Ալմաթի. Կարեւորագույնը միասնական ՀՕՊ համակարգի ստեղծումն էր

այդ փաստաթուղթը գնահատեց որպես բավականին կոշտ։ «Այդ փաստաթուղթն, իհարկե, դեռեւս պետք է մասնագիտական քննության ենթարկվի, ասաց նախագահը, սակայն իմ տպավորությունն է, որ այն հակասությունների մեջ է միջազգային իրավունքի նորմերի հետ, մասնավորապես մարդու իրավունքների եւ ազգային փոքրամասնությունների իրավունքների տեսակետից։ Բացի այդ, կան կետեր, որոնք մեզ համար ընդհանրապես ընդունելի չէին կարող լինել։ Մասնավորապես, առանձնացված էր միջազգային իրավունքի մի սկզբունք՝ տարածքային ամբողջականության եւ սահմանների անձեռնմխելիության սկզբունքը, բայց դա մեզ համար ընդունելի չէ այն առումով, որ չի կարելի միջազգային իրավունքների համակարգից առանձնացնել մեկ-երկուսը։ Դա պետք է լինի մի ամբողջություն։ Այլ կերպ ասած, եթե նշվում են այդ սկզբունքները, անպայման պետք է նշվի նաեւ ազգերի ազատ ինքնորոշման իրավունքը։ Այնպես որ, Հայաստանը ստորագրել է այդ փաստաթուղթը՝ նշելով հետեւյալը. պետք է հաշվի առնել Հայաստանի հատուկ կարծիքը, ինչպես նաեւ բացառել 7-րդ եւ 8-րդ կետերը»։ Տեղեկացնենք, որ այդ կետերում խոսվում է հենց վերոհիշյալ վիճահարույց խնդիրների մասին։ Ինչեւէ։ Պետնախարար Վազգեն Սարգսյան. «Ալմաթիի գագաթաժողովը նախորդների համեմատ ամենառազմականացվածն էր։ Մի շարք որոշումներ այստեղ հասան իրենց տրամաբանական վախճանին։ Խոսքն առաջին հերթին վերաբերում է միասնական հակաօդային պաշտպանական համակարգի ստեղծմանը, ինչը ենթադրվում էր վաղուց։ Ճիշտ է, մեր եւ Ռուսաստանի միջեւ նման համագործակցություն արդեն կար, սակայն Ալմաթիում դա փաստորեն քաղաքականապես վավերացվեց ԱՊՀ երկրների մակարդակով։ Դրան չմիացավ միայն Ադրբեջանը՝ պատճառաբանելով, թե ...նի հետ այսպես թե այնպես արդեն իրականացնում ենք։ Կարծում եմ, որ մայիսին այս համաձայնագիրը կստորագրեն բոլորը՝ Ադրբեջանից բացի։ Իսկ եթե Ադրբեջանը չստորագրի, ԱՊՀ-ն կկանգնի փաստի առաջ եւ ստիպված կլինի թե օդային, թե ցամաքային նոր սահմաններ գծել՝ շրջանցելով Ադրբեջանը»։ Գործնականում դա նշանակում է, որ եթե համաձայնագրի ստորագրումից եւ Ադրբեջանի՝ դրան չմիանալուց հետո ադրբեջանական որեւէ ինքնաթիռ խախտի Հայաստանի օդային սահմանը, ԱՊՀ միասնական հակաօդային պաշտպանության ուժերը հարվածելու են այդ ինքնաթիռին։ Մի խոսքով, վերջին հաշվով խնդիրը հանգում է ռուսական զորքերի՝ Ադրբեջան վերադառնալու հարցին, ինչը, սակայն, պետնախարարի կարծիքով, դժվար է պատկերացնել, եթե նույնիսկ Ադրբեջանը ձեւականորեն համաձայնի դրան։ Հիշեցնենք, որ Հեյդար Ալիեւը բազմիցս հայտարարել է, թե քանի դեռ ինքը նախագահ է, ոչ մի ռուսական զինվոր ոտք չի դնի Ադրբեջան, իսկ ռուսական զորքերի դուրսբերումն Ադրբեջանից համարվում է Ադրբեջանի իշխանությունների մեծագույն նվաճումը։ Պրն. Սարգսյանի կարծիքով, այսօր Ադրբեջանում հազիվ թե հայտնվի քաղաքական մի գործիչ, որը համարձակվի նպաստել ռուսական զորքերի վերադարձին։ Պետնախարարի համոզմամբ, Ռուսաստանն արդեն կորցրել է Ադրբեջանը, եւ դրանում շուտով կհամոզվի նաեւ Ռուսաստանը։

Մնում է ավելացնել միայն, որ ինչ վերաբերում է ԱՊՀ միասնական հակաօդային պաշտպանության ուժերի ֆինանսավորմանը, ապա այդ հարցը կքննարկվի նախագահների մակարդակով։

Տնտեսական

Ալմաթիի գագաթաժողովում քննարկվել են նաեւ տնտեսական բնույթի մի շարք կարեւոր խնդիրներ։ Այսպես, ըստ

...քին (ինչպես հայտնի է, Ռուսաստանի, Ղազախստանի եւ Բելառուսի միջեւ արդեն իսկ նման դաշինք գոյություն ունի), ապա, ըստ պրն. Չիտեչյանի, դրա համար անհրաժեշտ է փուլային մոտեցում։ Եւ շատ կարեւոր է, որ նախքան նման դաշինքի ստեղծումը ԱՊՀ պետությունների միջեւ իրականացվի ազատ առեւտուր։ Ենթադրվում է, որ այս ասպարեզում նույնպես վերջնական համաձայնագիր կստորագրվի մայիսին։

Մի խոսքով, Ալմաթիի գագաթաժողովը եւս մի, թեեւ փոքր, քայլ էր ԱՊՀ շրջանակներում համագործակցության խորացման ուղղությամբ, եւ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի բնորոշմամբ, նախորդներից ոչնչով ոչ ավելին էր, ոչ պակաս։ Եւ եթե չլինեին նման փոքր քայլեր, ԱՊՀ-ն պարզապես գոյություն չէր ունենա։

Հ. Գ. Որքան էլ ցավալի է, սակայն Ալմաթիի գագաթաժողովի աշխատանքային օրվա լուսաբանումը երեւի թերի կլիներ, եթե չանդրադառնայինք կազմակերպչական կնճռոտ խնդիրներին։ Մի կողմ թողնենք այն հանգամանքը, որ իրենք հյուրընկալողները, այնքան էլ լավ չէին կազմակերպել աշխատանքը։ Բավական է նշել միայն, որ նախագահական պալատը, որտեղ ընթանում էր գագաթաժողովը, շահագործման էր հանձնվել հանդիպումից ընդամենը մի քանի ժամ առաջ։ Խնդիրն այն է, որ հայ լրագրողները, չգիտես ում անփութության պատճառով, հավատարմագրված չէին եւ, ի տարբերություն մյուս լրագրողների, իրավունք չունեին մտնել այդ շենքը, ինչը եւ լուրջ խոչընդոտներ առաջացրեց ոչ միայն գագաթաժողովը լուսաբանելու, այլեւ ընդհանրապես արդյունավետ աշխատելու առումով։ Հուսանք, որ հաջորդ անգամ համապատասխան գերատեսչությունները ավելի լուրջ կմոտենան այս այնքան էլ ոչ երկրորդական հարցին։

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԿՅԱՆՔ

«Մերկուրիի» գործը առայժմ հետաքննվում է

Ի հետեւանք «Մերկուրի» ձեռնարկության գործունեության կասեցման, հանրապետությունում էլ ավելի է ստվարացել խաբված ավանդատուների բանակը։ Հայտնի է, որ «Մերկուրի» ձեռնարկությունը կատարում էր նաեւ ֆինանսավարկային գործողություններ եւ նույնպես (ավելի քան երեք տասնյակ նմանատիպ ընկերությունների եւ բանկերի հետ) ենթարկվել է վարչական հարվածների։ Մինչդեռ, նշված հայտնի ձեռնարկության, ինչպես նաեւ «Առաջին համահայկական բանկի» ավանդատուները յուրաքանչյուր շաբաթ օր հավաքվում են «Անի» հյուրանոցի առջեւ, փորձելով արդեն ավանդական դարձած եղանակներով ստանալ ստույգ տեղեկություններ կատարվածի մասին։ Այժմ «Մերկուրիի» գործը հետաքննության մեջ է։

ԱՐՓԻ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

■ *Երեւան. Փակված լրատվական միջոցները նստացույցի են դիմում։ Ըստ մեզ հասած մի տեղեկության, առաջիկա հինգշաբթի օրը, փետրվարի 16-ին, ՀՀ նախագահի դեկտեմբերի 28-ի հրամանագրով կասեցված լրատվական միջոցների աշխատակիցները պատրաստվում են [illegible] նստացույց անել նախագահական պալատի առջեւ։ Այդ օրը անգործ մնացած լրագրողները եւ նրանց կողմնակիցները առավոտյան ժ. 10-ին հավաքվելու են «Մոսկվա» կինոթատրոնի հրապարակում, եւ քայլերթը շարունակվելու է մինչեւ նախագահի նստավայր։ Նրանք հույս ունեն վերսկսել փակված «Հայքար» լրատվական գործակալության, «Մունետիկ», «[illegible]», «Ազատամարտ» թերթերի, «[illegible]» ամսագրի, քանի որ գործող օրենքը դրա հնարավորությունն է տալիս։*

ԳԽ ՍՈՐՅԱ

Թռուցիկները պահանջում են հրաժարականներ

Վերջերս «Ազգային առաջադիմություն» պատգամավորական խմբակցությունը բնակչության շրջանում թռուցիկներ էր տարածել, որոնցում հիշեցնում է, որ հունվարի 20-ին լրացել է ՀՀ ԳԽ նախագահի հրաժարականի ժամկետը (Բաբկեն Արարքցյանը ԳԽ-ում հայտարարել էր, որ եթե Համբարձում Գալստյանի սպանությունը մեկ ամսում չբացահայտվի, ինքը հրաժարական կտա)։ Այդ առթիվ խմբակցության նախագահ Ալբերտ Բաղդասարյանը հայտարարեց, որ յուրաքանչյուր քաղաքացի, այդ թվում՝ քաղաքական գործիչ, «պետք է լինի պարկեշտ մարդ եւ իր խոսքի կամ հայտարարության տերը։ Այդ պատճառով էլ հարկ ենք համարում ժողովրդին տեղյակ պահել, որ Բ. Արարքցյանը չի կատարում իր խոստումը»։ Ա. Բաղդասարյանը հաղորդեց նաեւ, որ առիթի դեպքում ինքը ԳԽ նախագահին կրկին կհիշեցնի նրա խոստման մասին։ ԼՏ

ԱՊՀ. Միջպետականը կլի[illegible] մշտապես գործող կ[illegible]

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ-ՄԵԱՐՔ։ «Միջպետական տնտեսական կոմիտեի գերխնդիրն այսօր նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների կորված տնտեսական կապերը վերականգնելն է», հայտարարել [illegible] Ռուսաստանի Դաշնության [illegible] հողի ԱՊՀ հարցերի հանձ[illegible] նախագահ Վալերի [illegible] «ՌԻԱ-Նովոստի» [illegible] հարցազրույցում [illegible] համագործակց[illegible] ար-տադրողակ[illegible] ընդհանուր անկման [illegible] հիշյալ կապե-րի [illegible] նշանակալի է։ [illegible] խոսքերով, Միջպետական [illegible] կոմիտեն կդառնա մշտապես գործող մարմին, որի կենտ-րոնակ[illegible] Մոսկվայում, եւ որը [illegible] անդամ երկրնե-րի [illegible] 300-400 աշխա-[illegible] ենթադրվում է, որ կոմի-[illegible] կազմված կլինի 10-12 դեպ-[illegible]ներից, որոնք կզբաղվեն [illegible] տնտեսական ներտարածք[illegible] ուղղություններով, ինչպես [illegible] կունենա հզոր տեղեկատ[illegible] լուծական կենտրոն։

ՄՏԿ-ն ստեղծվում [illegible] միության պայմանագ[illegible] վրա, որը 1993 թ. սեպտ[illegible] ստորագրեցին ԱՊՀ [illegible] երկրները բացառությ[illegible] Ուկրաինայի։ Այդ միջպետական [illegible] կառույցը կզբաղվի համագործակցության կոնկրետ ծրագրերի [illegible] եւ իրագործմամբ։

Ադրբեջանն արտ[illegible] կապիտալի հ[illegible] մնում է վստահ[illegible] գոտի

ԲԱՔՈՒ, 13 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՄՆ[illegible] ՊՐԵՍ։ «Նավթային [illegible] րում Ադրբեջանի բաժն[illegible] վորման դժվարություն[illegible] կալ չեն եւ, ըստ [illegible] պանվեն մոտ [illegible]», «Խա-բար [illegible] լությունը հայտարար[illegible] անկախու-թյան [illegible] փոխնախա-գահ, [illegible] դոկտոր Նա-գիմ [illegible] նրա կարծիքով, Ա-րեւմ[illegible] հաստատու-թյ[illegible] հանրապետությունը [illegible] գոտի կհամարեն այն-[illegible], քանի դեռ նա չու-[illegible] կարգով ընտրված [illegible], որը լրիվ ծավալով [illegible] վերահսկել կառավա-[illegible], ինչպես նաեւ շուկայա-[illegible]ություն, որը «զերծ կլինի [illegible] բլով մարդկանց [illegible] Նավթային պայմանագ-րի համար վարկեր ստանալու նպատակով հարկավոր է Ադրբեջանին տրված 60 օրում շտապ կարգով ընդունել օրենք խորհրդարանի ընտրությունների մասին եւ նշանակել ընտրությունների ժամկետները, ինչպես նաեւ աշխարհին ցուցադրել շուկայական բարեփոխումներ անցկացնելու վճռականություն, ընդգծեց Իմանովը։

■ *Տաջիկստանի նոր խորհրդարանը կարող է լինել կոմունիստական։ Տաջիկստանի ժողովրդական պատգամավոր գրանցված 380 թեկնածուներից 45-ը առաջադրվել են կոմկուսի տարածքային կոմիտեների կողմից։ Նկատի ունենալով, որ ընդհանուր առմամբ թեկնածուների կեսը մնացել է կոմկուսի շարքերում, հանրապետության խորհրդարանը կարող է դառնալ կոմունիստական։* ՍՆԱՐՔ

ԳՆՈՒՄ ԵՄ ԽԱՆՈՒԹ
ԿԱՄ
ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ ԽԱՆՈՒԹԻ ՀԱՄԱՐ
ՔԱՂԱՔԻ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ, 100մ²-ից
ՈՉ ՊԱԿԱՍ ՏԱՐԱԾՔՈՎ
ՀԵՌ. 58-75-10.

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է
ՄՇՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

ԳԼԽԱՎՈՐ ՀԱՇՎԱՊԱՀԻ
ՊԱՇՏՈՆՈՒՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ
ՓՈՐՁ ՈՒՆԵՑՈՂ ԿԱՆԱՆՑ

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒՀՈՒ ՊԱՇՏՈՆՈՒՄ
ՀԱՃԵԼԻ ԱՐՏԱՔԻՆՈՎ
ԱՂՋԻԿՆԵՐԻ

ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԸ՝ ԲԱՐՁՐ

Դիմել հետեւյալ հասցեով՝
Արշակունյաց պող. 2, I հարկ
ժամը 15:00 մինչեւ 17:00,
մինչեւ փետրվարի 17-ը

digitised by A.R.A.R.@

ազգային

«Որպեսզի ապրենք ինքնիշխան, տնտեսապես ուժեղ»

Հարցազրույց ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանի հետ

Վերջերս հայտնի հեռուստալրագրող «Հայաստան» հեռուստատեսային ընկերության տնօրեն Ռոբերտ Մավիսակալյանի «Հինգշաբթի» ծրագրի հյուրն էր ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը: Շուրջ 50 րոպե տևած հարցազրույցից առանձնացնում ենք որոշ հատվածներ, որոնք մեր կարծիքով առավել ցայտուն են արտահայտում կուսակցության դիրքորոշումները ներկա ժամանակահատվածում:

–Առաջիկա ընտրություններին ընդառաջ տեղի է ունենում քաղաքական ուժերի որոշակի բևեռացում, այսինքն՝ արդեն ստեղծվել են աջ և ձախ բլոկներ և դաշինքներ: Ու թեև, ճիշտն ասած, ես չեմ հասկանում, թե ինչով են տարբերվում դրանք, համենայնդեպս այդ դաշինքները կան և ենթադրվում էր, որ ՀՌԱԿ-ը պետք է միանար գոնե մեկին, ըստ երևույթին աջ դաշինքին: Սակայն ՀՌԱԿ-ը չմիացավ: Ինչո՞ւ: ՀՌԱԿ-ը առայժմ որևէ դաշինքի չի միացել: Արդյո՞ք պատրաստվում է մենակ հանդես գալ ընտրություններում, թե՞ ենթադրվում է մի նոր՝ 3-րդ դաշինքի ստեղծում:

– Դասական առումով, պարզ քաղաքագիտական առումով, ճիշտ չէ այդ կուսակցական միությունները աջ կամ ձախ կոչելը: ՀՅԴ-ի գործունեության կանոնագիրը փաստ է, և այն կուսակցությունները, որոնք մնացել և հանդես են գալիս որպես միջկուսակցական դաշինք, ձախ անվանել չի կարելի ոչ մի առումով: Ի՞նչպես կարելի է ԱԽՄ-ը որակավորել որպես ձախ կուսակցություն: Այս ամենը վերաբերում է նաև մի շարք այլ կազմակերպությունների, մասնավորապես ԱԺՄ-ին, որն այսօր նույն կուսակցությունների միության մեջ է: Նույնը կարելի է ասել, մյուս կողմից, մի շարք այլ կազմակերպությունների, մասնավորապես ՍԴՀԿ-ի մասին, որը մեր ավանդական, դասական կուսակցություններից է, բայց չգիտեմ նրա հայաստանյան արտահայտությունը համապատասխանո՞ւմ է նույն կուսակցության սոցիալ-դեմոկրատական գաղափարախոսությանն ու մոտեցումներին, սակայն նա էլ աջ ուժերի քաղաքական կուսակցական միության մեջ է մտել: Այնպես որ, առայժմ հարաբերական է նման կարգի որակավորումը աջ կամ ձախ: Թեև կարծես թե վերջին շրջանում ավելի քիչ է այդ որակավորումն օգտագործվում:

Ինչ վերաբերում է ՌԱԿ-ին և թե ինչո՞ւ նա մաս չկազմեց նախընտրական բլոկին: Ես օգտակար եմ համարում մեր մասնակցությունն այդ միջկուսակցական խորհրդակցություններին ճանաչողական տեսակետից, որոնց ժամանակին շատ անցել էին աջ բլոկ: Սակայն երբ հունվարի 25-ին կազմավորվեց մի շարք կուսակցությունների նախընտրական բլոկը, ապա քվեարկությամբ մենք շատ հստակորեն չմտանք դրա մեջ: Որովհետև թե մեզ կուսակցությունները այդ խորհրդակցություններում չէին մշակել բլոկի համար անհրաժեշտ, ավելին՝ պարտադիր փաստաթղթեր: Լավ, բլոկ, բայց ինչի՞ շուրջ, նախընտրական ինչպիսի՞ պլատֆորմով: Չէ՞ որ ցանկացած բլոկ կամ կուսակցություն երբ առանձին է հանդես գալիս, առավել ևս երբ խմբով, պետք է հստակ տեսնի և ընտրողներն էլ հստակ տեսնեն, թե ինչպիսի՞ն է նա տեսնում այսօրվա Հայաստանը, պետության առումով, թե տնտեսական, թե քաղաքական, թե սոցիալական առումով: Պլատֆորմի և անհրաժեշտ այլ փաստաթղթերի բացակայությունը մեզ հնարավորություն չտվեց մաս կազմել այդ բլոկին:

Իսկ ինչ վերաբերում է հարցի մյուս երեսին, թե ՌԱԿ-ը որևէ 3-րդ բլոկ կձևավորի՞ իր շուրջ կամ մաս կկազմի՞ դրան, թե՞ հանդես կգա մենակ, ցույց կտա ժամանակը: Սակայն երբ մենք նույնիսկ հանդես գանք բլոկով, ապա անշուշտ դրան կնախորդի շատ լուրջ անհրաժեշտ փաստաթղթերի ստեղծում և ծրագրերի իրագործում:

– Դրա ժամանակը կա՞:

– Արդեն որոշակի աշխատանք կատարված է: Պատահական չէ, որ կուսակցությունը վերջին 2-3 տարիներին ստեղծել է հիմնարար փաստաթղթեր: Հստակ համոզված ենք, որ ցանկացած ծրագիր պետք է հանդես բերվի տարբեր ուղիներով, որպեսզի կրթական ամենատարբեր մակարդակ ունեցող ընտրողներ ծանոթանան ու հասկանան, թե ի վերջո այս կուսակցությունը, այս մարդիկ երբ փորձ գան խորհրդարան, ի՞նչ են տալու ժողովրդին: Արդյունավե՞տ է լինելու նրանց գործունեությունը, թե ոչ: Դա նաև խիստ կարևոր է առավել վստահ լինելու համար ընտրողների առջև: Դուք Ձեր ներածական խոսքում ասացիք, որ դեպի ՌԱԿ-ը վերջին շաբաթներին խիստ աճել է հետաքրքրությունը: Ուրախացնող փաստ է, մենք դա զգում ենք, բայց նաև խիստ պարտավորեցնող: Եվ անշուշտ այն հարուստ ավանդույթները, որոնք ունի կուսակցությունը, այն դժվարին զարգացումը, որն անցել է ՌԱԿ-ը վերջին 3-4 տարիների ընթացքում, այն խնդիրները, որոնք կանգնած են եղել կուսակցության առջև, ժողովրդավարության ասպարեզում մեր ունեցած հետևողական զարգացումը, այս ամենի հետ մեկտեղ՝ միշտ առկա է եղել կուսակցության պատասխանատվությունը ժողովրդի առաջ:

– **Մեր քաղաքական ներկապնակը շատ կոնտրաստ տեսք ունի՝ աջ և ձախ: Ենթադրվում է նաև կենտրոն, որը կարծես դատարկ է: Ի՞նչ եք մտածում այդ մասին, և ընդհանրապես մենք ունե՞նք այդպիսի կենտրոնամետ կուսակցություն:**

– Երբ հարցը քննարկենք գաղափարախոսական առումով, դասական տեսակետից, մենք իհարկե աջ ենք: Բայց քաղաքական վարքագծի տեսակետից մենք կենտրոնում ենք: Ի վերջո կարծեմ թե կա տարբերություն: Երբ մեր հասարակության մեջ այսօր ինչ-որ տեղ վակուում է ստեղծվում, ապա ուրեմն ողջ քաղաքական համակարգը առողջ չէ: Երկու խոշոր բևեռների առկայությունը վկայում է հասարակական քաղաքական զարգացման ոչ առողջ վիճակի մասին: Կուսակցությունը միշտ էլ փորձել է լինել հավասարակշռված, կիրառել քաղաքական պայքարի քաղաքակիրթ ձևեր, միշտ ունենալ իր ինքնուրույն մոտեցումները ցանկացած հիմնահարցի շուրջ՝ լինի պետականության հիմնահարց, թե սոցիալ-քաղաքական կամ Հայաստանի տնտեսական զարգացման խնդիր: Եվ այդ դրսևորումները նույնպես եղել են թե քաղաքակիրթ, թե հանգիստ երանգով: Եվ այս ամենը թույլ է տալիս պնդելու, որ քաղաքական վարքագծի տեսակետից մենք ցենտրիստական ենք:

Որքանով է կուսակցությանը հաջողվում լրացնել այդ վակուումը, ես չգիտեմ, դա պետք է հետագայում դատեն ընտրողները և ողջ հասարակությունը: Բայց ոչ մի դեպքում այդ տեղը դատարկ չի եղել: Իսկ երբ ծայրահեղականները, որ կողմից էլ նրանք հանդես գան, փորձեն խլացնել՝ վակուում ստեղծել, դա ամենևին չի նպաստի Հայաստանում ժողովրդավարության զարգացմանը և ժողովրդավարական պետականության կայացմանը:

– **ՀՌԱԿ-ը ձգտո՞ւմ է իշխանության:**

– Իհարկե: Երբ քաղաքական կուսակցությունը հայտարարում է այն մասին, որ ընդհանրապես չի ձգտում իշխանության, ապա այն արդեն կուսակցություն չէ: Կարող է բարեգործական, մշակութային միություն լինել, շատ օգտակար աշխատանք կատարել, բայց կուսակցություն կոչվել չի կարող:

– **Ի՞նչպես եք դուք պատրաստվում գալիք ընտրություններին:**

– Մենք գտնում ենք, որ պետք է խիստ աշխուժացնել կուսակցության քարոզչական միջոցները: Ինքնաճանաչական ոգով պետք է ասեմ, որ կուսակցության գործունեությունը մինչև այսօր այնքան էլ բաց չէր լայն հասարակությանը: Անշուշտ, դա ունի իր բացատրությունը: Ցանկալի է, որ այսուհետև, օգտագործելով լրատվության բոլոր միջոցները, մենք պետք է ծանոթացնենք, թե ինչպիսի գործողություններ են կատարվում կուսակցության ներսում, գաղափարների ինչ բախումներ են տեղի ունենում, ինչպես է ստեղծվում այս կամ այն փաստաթուղթը, դիրքորոշումը: «Ազգ» թերթում կամ մյուս թերթերում կարճ, գրեթե պաշտոնական հաղորդագրությունները բավարար չեն: Օրինակ, որոշված է, որ ՀՌԱԿ առաջիկա 4-րդ համագումարը ամբողջովին բաց լինի մամուլի առաջ:

– **ՌԱԿ խորհրդարանական խմբակցությունը մի ժամանակ բավական ուժեղ էր, սակայն հետագայում, այսպես ասենք, որոշակի կադրային փոփոխություններ արեց: Ինչպես եք գնահատում այսօրվա իրավիճակը:**

– Գիտեք, երևի թե ՌԱԿ պատգամավորական խմբակցությունը բացառություն չկազմեց: Նման փոփոխություններ կրեցին և ՀՀՇ-ն, և Համայնավար կուսակցության և ՀՅԴ խմբակցությունները: Մեր որոշ պատգամավորներ դուրս եկան կուսակցության շարքերից, մի քանիսին դուրս արեց ՌԱԿ-ը՝ կանոնադրական խախտումների համար: Ընդունվեցին նոր պատգամավորներ, երևի այս բոլոր երևույթների բացատրությունը մի կողմից պարզ է, մյուս կողմից՝ բարդ:

– **Ընդհանուր առմամբ փոխզիջում չէ՞ր:**

– Ոչ: Մենք այսօր դա գնահատում ենք դրական: Ինչ-որ մի տեղ դրամատիկ, բայց անհրաժեշտ զարգացում: Հավանաբար այս բոլոր երևույթներն ունեն մեկ աղբյուր՝ խորհրդարանում կուսակցական խմբակցությունները հիմնականում կազմվել էին 2 հիմքից՝ կոմունիստներից և ՀՀՇ-ից: Օրինակ, մեր պատգամավորներից միայն մեկն է՝ Սամվել Տոնոյանը, որ ընտրվել է որպես ռամկավար, մինչդեռ մնացյալն ընտրվել էին կամ ՀՀՇ-ից և կամ կոմկուսից: Կա նաև խնդրի մեկ այլ երևույթ, զուտ մարդկային: Այսօր խորհրդարանի աշունն էլ չէ, այլ ձմեռը: Եվ մեր խորհրդարանի անդամները, զուտ մարդկայնական տեսակետից ինչ-որ մի տեղ դրամատիկ պահեր են ապրում: Խորհրդարանական օրերը նրանցից ոմանք մտածում են, որ չօգտագործեցին համապատասխանաբար: Ոմանք այն օգտագործեցին ինչ-որ մի ձևով, մյուսները գտնում են, որ իրենց պարագայում այդ ամենը չստացվեց և հիմա շատ են ցանկանում 2-րդ հնարավորություն ստանալ... Այս բոլորը, կրկնում եմ, գուցե կարելի է մարդկայնորեն հասկանալ, բայց քաղաքականապես՝ ոչ:

– **Հետևելով ՌԱԿ մամուլին, հաճախ տեղեկանում ենք, որ դուք բազմաթիվ հանդիպումներ եք ունենում Հայաստանում գործող դեսպանատների կամ օտարերկրյա քաղաքական գործիչների հետ: Շատ հետաքրքիր է, իհարկե, երբ կուսակցական գաղտնիք չէ, ի՞նչ հարցեր եք քննարկում այդ մարդկանց հետ:**

– Նախևառաջ պետք է ասեմ, որ մենք կուսակցական գաղտնիքներ չունենք: Երկրորդ, նման կարգի հանդիպումների նպատակն ի վերջո մեկն է՝ նպաստել մեր պետականության ամրապնդմանը, նաև՝ ծանոթացնել մեր կուսակցության դիրքորոշումներին և, որ մեզ համար առավել կարևոր է՝ լսել այդ գործիչների դիրքորոշումները Հայաստանի ու տարածաշրջանի մասին, ծանոթանալ նրանց մոտեցումներին:

– **Բոլոր երկրներում էլ ընդդիմությունն ունի մի մեծ առավելություն իշխող կուսակցության նկատմամբ՝ անընդմեջ քննադատել, առանց որևէ պատասխանատվություն կրելու: Այդպե՞ս է, թե՞ իշխանություններն են հզոր, շատ ավելի հզոր:**

– Ցանկացած իշխանություն ընդդիմության նկատմամբ ունի իր առավելությունները, բացի այն, որ տիրում է գործադիր իշխանության լծակներին: Հայաստանը դեռևս կայացող ժողովրդավարության երկիր է, հետևապես իշխանությունների առավելությունները շատ ավելի շոշափելի են, քան կայացած ժողովրդավարության երկրներում:

– **Բայց համաձայն չե՞ք, որ Հայաստանում ընդդիմությունն էլ ունի իր առավելությունները:**

– Անշուշտ, անշուշտ: Երբեմն այդ «առավելությունն» այնպես է արտահայտվում, որ ընդդիմության նկատմամբ կիրառվում են այնպիսի միջոցառումներ, որոնք չեն տեղավորվում ժողովրդավարության սահմաններում: Ինչևէ: Վերադառնալով բուն հարցին, ասեմ՝ թե Հայաստանում ընդդիմությունը շատ թույլ է, իսկ իշխանությունները շատ ուժեղ՝ ճիշտ չէ: Թե իշխանությունը և թե ընդդիմությունը քաղաքական նույն դաշտի տարբեր բևեռներն են, իսկ մեր պարագայում նաև քաղաքական նույն ավանդույթների կրողները: Հետևաբար, մեր իրականության մեջ չենք կարող ակնկալել նոր որակ ունեցող իշխանություն ու միանգամայն այլ որակի ընդդիմություն: Շատ հաճախ նկատելով ընդդիմության թույլ կողմերը, դրանց միջոցով էլ կարելի է մատնացույց անել իշխանության թույլ կողմերը: Եվ երբ ընդդիմությունն իրեն թույլ է տալիս ոչ պարկեշտ վերաբերմունք դեպի իշխանությունը, ապա դրան հետևում է վերջինիս ոչ պարկեշտ պատասխանը: Եվ փոխադարձաբար: Համենայնդեպս, նման վարքագիծը հատուկ չէ ՌԱԿ-ին:

– **Քաղաքականության մեջ գործում է կոմպրոմիսի, այսինքն՝ փոխզիջման սկզբունքը: Տպավորությունն այն է, որ Հայաստանում գործող կուսակցությունները ձգտում են ստեղծել մի իրավիճակ, մի մթնոլորտ, որտեղ ցանկացած փոխզիջում բացառվում է: Չե՞ք կարծում, որ նման անհանդուրժողականությունը և դրանից բխող ներքաղաքական գերլարվածությունը կարող է հանգեցնել անցանկալի հետևանքների:**

– Հաճախ քաղաքականությունն անվանում են կոմպրոմիսների արվեստ: Սակայն հարց է, որտե՞ղ են վերջանում կոմպրոմիսները և որտե՞ղ սկսվում անսկզբունքային մոտեցումները: Մեր կարծիքով այնտեղ, որտեղ սկսվում է դավաճանությունը սեփական գաղափարախոսությանը: Այ, երբ մեր շուրջը սկսել կուսակցության դիրքորոշումների մեջ էական, արմատական փոփոխություններ կան, դա արդեն կոմպրոմիս չէ: Դա անսկզբունքային վերաբերմունք է: Ե՞րբ են կոմպրոմիսները, թույլ տվեք, արդարանալի: Երբ որ ազգային հիմնահարցերի լուծման ճանապարհին իսկապես ամենատարբեր բևեռները ներկայացնողները նստում են սեղանի շուրջ և հանգում անհրաժեշտ ընդհանուր եզրակացության, ի բարօրություն պետության, ի խնդիր ազգային հիմնահարցերի լուծման: Օրինակ, 1992 թ-ի ամռանը, Ազգային դաշինքի գործունեության հետևանքով խորհրդարանում ստեղծված կոմպրոմիսային վիճակը, երբ բացառվեց Լեռնային Ղարաբաղը Ադրբեջանի տարածքում դիտող կամ ամրագրող որևէ փաստաթղթի ստորագրումը:

Ինչ վերաբերում է նախընտրական ներկա շրջանին, բևեռացումը ինչ-որ տեղ արդարացված է: Սակայն բացարձակապես ընդունելի չէ ծայրահեղականությունը: Ընդունելի չէ մանավանդ մերժողական դիրքը այնպիսի կուսակցության նկատմամբ, ինչպիսին է ՌԱԿ-ը, որը ձգտում է հանդես գալ հավասարակշռողի, այսպես կոչված՝ հանգիստ ուժի դերից: Նման ծայրահեղականությունից մեր հասարակությունը կամ պետությունը շահել չեն կարող: Համենայնդեպս, անկախ բոլոր զարգացումների ընթացքից, ՌԱԿ-ը չի դավաճանի իրեն:

– **Ըստ ձեզ, ի՞նչ նորմալ կամ, չգիտեմ, աննորմալ հարաբերությունների մեջ կարող են լինել պետությունը, այսինքն իշխանությունը և կուսակցությունը:**

– Նախ պետք է խիստ զանազանենք պետության և իշխանության հասկացությունները: Որովհետև բոլոր կուսակցություններն էլ մասն են պետության, իշխող թե ընդդիմադիր: Եվ տարօրինակ է ինչու, երբ իշխող կազմակերպության ներկայացուցիչն սկսում է խոսել պետության անունից և մեղադրել մեկ այլ կուսակցության, թե վերջինս գործում է բուն իր պետության դեմ: Ինչպես ասվեց, մեր բոլոր կուսակցություններն էլ մաս են կազմում մեր պետության քաղաքական համակարգի: Ես խորապես համոզված եմ, որ Հայաստանում երբ չկայանան վերջնականապես ձևավորված, գաղափարապես ամուր, իրենց դրսևորումների մեջ ինքնուրույն կուսակցություններ, ապա չի կայանա նաև հայոց ժողովրդավարական պետությունը: Այստեղ ոչ մի հակասություն չկա: Կուսակցությունների գործունեությունը, այդ թվում նաև ընդդիմության, կարևորագույն նախապայման է ժողովրդավարական պետության կայացման գործում: Երբ, անշուշտ, մենք ուզում ենք, որ Հայաստանը լինի ժողովրդավարական: Այլապես մենք ընդհանրապես կարիք չենք ունենա որևէ կուսակցության, նույնիսկ մի կուսակցության: Այդ դեպքում մեզ հերիք կլինի առանձնացնել մի խումբ մարդկանց և հայտարարել, որ դրանք են մեր պետական այրերը, մեր պետությունը, մեր ապագան, մեր ամեն ինչը: Մանավանդ որ մենք ժողովրդավարական ավանդույթների տեսակետից այնքան էլ հարուստ չենք: Սակայն ես համոզված եմ, որ ազգային մեր հիմնախնդիրները, այդ թվում տնտեսական զարգացումը դիկտատուրայի պայմաններում չեն կարող իրենց բարվոք լուծումն ունենալ, մենք չենք կարողանա լուծել այն ազգային խնդիրները, որոնք, անշուշտ, մենք և հաջորդ սերունդները պետք է լուծենք, որպեսզի մենք և մեր երեխաները ապրենք նոր, ինքնուրույն, ինքնիշխան, տնտեսապես ուժեղ Հայաստանում: Մենք հավատում ենք դրան:

digitised by A.R.A.R.@

Չինաստանի փաստական առաջնորդ, չինական բարեփոխումների հեղինակ, 90-ամյա Դեն Սյաոպինի առողջական վիճակի վատացման կապակցությամբ վերջին ամիսներին շատ է խոսվում նրա հավանական իրավաժառանգորդների մասին: Զառամյալ Դենը տառապում է Պարկինսոնի հիվանդությամբ: Ռուսաստանի ռադիոյի փետրվարի 13-ի առավոտյան հաղորդումների համաձայն, Դեն Սյաոպինի առողջական վիճակը բավարար է, բայց նրան բուժող երկու տասնյակ բժիշկները, որոնք փորձում են համադրել արեւմտյան եւ չինական բժշկության նվաճումները, խոստովանում են, որ նա կարող է մահանալ ամեն պահի:

Հունվարի կեսերից Չինաստանի քաղաքական մամուլն լայն արշավ է ծավալել կոմկուսի ղեկավար Ցզյան Ցզեմինին կոմունիստական վերջին կայսրության առաջնորդի «նշանակած իրավաժառանգորդ» ներկայացնելու նպատակով: Լրատվության միջոցներով մինչեւ օրս լայնորեն լուսաբանվում է Տայվանի վերաբերյալ նրա ունեցած ելույթը, որն արտահայտում է Չինաստանի ավանդական դիրքորոշումը եւ նորություն գրեթե չի պարունակում:

Ցզյան Ցզեմինը իր ձեռքին է պահում երկրի երեք գլխավոր պաշտոնները. նա հանրապետության նախագահն է, կոմկուսի գլխավոր քարտուղարը եւ զինվորական հանձնաժողովի նախագահը: Նրա անունն զբաղեցնում է բոլոր թերթերի առաջին էջերը, ռադիոյի եւ հեռուստատեսության լուրերի թողարկումների սկզբնամասերը: Ինչպես «Լը Մոնդ» հանդեսին տված հարցազրույցում խոստովանում է Չինաստանի քաղաքագիտության պրոֆեսորներից մեկը, այդ հրապարակումների նպատակն է հանրության աչքին օրինականություն տալ Ցզյան Ցզեմինի թեկնածությանը, թեեւ դրանք չեն կարողանում փարատել կառավարող վարչակարգի անհանգստությունը: Չինաստանում ղեկավարությունը ձգտում է հասնել այն բանին, որ իշխանության փոխանցումը տեղի ունենա հնարավորին չափ մեղմ ձեւով: Երկրի կայունությունը պետք է շարունակվի, պնդում են բարձրաստիճան պաշտոնյաները: Բնակչության մեծ մասը ըստ երեւույթին համամիտ է դրան:

Հարկ է նշել, որ Ցզյան Ցզեմինը, ի տարբերություն Դեն Սյաոպինի, այնքան էլ նման չէ առաջնորդի եւ կարեւոր դեր չի եղել Չինաստանի քաղաքական կյանքում: 1989 թ. Տյանանմեն հրապարակի ողբերգական դեպքերից հետո Շանհայի նախկին քաղաքապետը Չինաստանի ղեկավար ընտրվեց գլխավորապես այն պատճառով, որ նրա անձը չէր կարող սասանել երկրի ղեկավարների նահապետ Դեն Սյաոպինի հեղինակությունը, որն ստվերում մնալով հանդերձ շարունակում էր երկրի փաստական ղեկավարը մնալ մինչեւ հիվանդանալը 1993 թ.: Այսօր Ցզյան Ցզեմինի աջակիցները քիչ են մանավանդ բանակում, որի ազդեցությունը Չինաստանում միշտ էլ վճռական է լինում:

Կառավարման կոլեգիալ համակարգը բաղկացած է յոթ մրցակից անձնավորություններից եւ այնքան էլ չի արդարացնում իրեն: ԱՄՆ պաշտպանության նախարարության օրերս հրապարակված զեկուցագրում Չինաստանի ապագան ներկայացված է բավական մռայլ գույներով: Ամերիկացի զինվորական փորձագետների կարծիքով իշխանության խաղաղ փոխանցման սցենարն ունի հազիվ 30 տոկոսի հավանականություն: 50 տոկոսով հավանական է թվում, որ Դեն Սյաոպինի մահից հետո Չինաստանի քաղաքական իշխանությունը կպառակտվի եւ կհայտնվի ազգայնական մի ղեկավար, որը պատերազմ կհայտարարի Տայվանին եւ հարձակումներ կձեռնարկի Հոնկոնգում: Հնարավոր է համարվում նաեւ կայսրության մասնատումը:

Չին մտավորականների մեծ մասը Պենտագոնի հիշյալ զեկուցագիրը համարում է չափազանց հոռետեսական: Բայց սնահավատ լինելով, նրանք հունվարի 17-ին Ճապոնիայում տեղի ունեցած ուժեղ երկրաշարժը եւ հունվարի 26-ին չինական «Մեծ արշավ» հրթիռի անհաջող արձակումն արդեն իսկ վատ նախանշաններ են համարում Չինաստանի ապագայի համար:

ԱՍԻԱ

Չինաստան. Ո՞վ կհաջորդի զառամյալ առաջնորդին

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՐԻՇՅԱՆԸ

ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԵՎՐՈՊԱ

Յան Սիտեկ. Սլովակիան չունի երկընտրանքի բարդույթ

ԲՐԱՏԻՍԼԱՎԱ, 13 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: «Մոսկվայի կամ ՆԱՏՕ-ի հետ համագործակցության երկընտրանքը Սլովակիայի համար այնքան էլ դժվար խնդիր չէ, որքան թվում է առաջին հայացքից», բրատիսլավյան «Նարոդնա օբրոդա» թերթի հարցազրույցում հայտարարել է Սլովակիայի պաշտպանության նախարար Յան Սիտեկը: Նրա կարծիքով, հավանական է, որ ապագայում ստեղծվի համաեվրոպական անվտանգության մի համակարգ, որին անկասկած կանդամակցի նաեւ Ռուսաստանը: Եւ որի դեպքում Ռուսաստանն արտաքին վտանգ չի զգա:

Սլովակիան արդեն իսկ հայտարարել է ՆԱՏՕ-ի կազմում ընդգրկվելու իր մտադրության մասին, սակայն միաժամանակ զարգացնում է ռազմական համագործակցությունը նաեւ Ռուսաստանի հետ, իսկ վերջինս մասնավորապես արդեն մարել է նախկին ԽՍՀՄ-ի պարտքը Սլովակիային՝ այդ երկրին մատակարարելով ռազմական տեխնիկա:

Այսօր Բրատիսլավայում սկսվող սլովակա-ռուսական բանակցություններում, որտեղ Ռուսաստանի պատվիրակությունը կգլխավորի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը, կքննարկվի նաեւ ռազմական արդյունաբերության բնագավառում երկու երկրների համագործակցության հեռանկարների հարցը:

Չեխիան շարունակում է զենք արտահանել

ՊՐԱՀԱ, 13 ՓԵՏՐՎԱՐ, ՌԻԱ ՆՈՎՈՍՏԻ: Խորհրդային արտադրության T-55 մակնիշի 20 տանկերի առաջին խմբաքանակը լեհական նավով Չեխիայից տեղափոխվել է կամբոջական Սիհանուկվիլ նավահանգիստը: Չեխական լրատվական գործակալության հաղորդման համաձայն, Չեխիան Կամբոջային ընդհանուր առմամբ մատակարարել է հիշյալ մակնիշի 90 տանկ, որոնք հանվել էին չեխական բանակի զինանոցից, ինչպես նաեւ պահեստամասեր այդ տանկերի համար: Չեխիայի արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարության տվյալներով անցած տարի այդ երկիրը արտահանել է 194 մլն դոլլարի ռազմական տեխնիկա եւ զինամթերք: Ռազմական արտահանման ավելի քան 80 տոկոսը ավիացիոն տեխնիկա է:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Գվատեմալա. Ապստամբները մտադիր են մասնակցել ընտրություններին

Գվատեմալայի ապստամբները, որոնք 34 տարվա ընթացքում զինված պայքար էին մղում կենտրոնամերիկյան այդ երկրի իշխանությունների դեմ, հինգշաբթի օրը հայտարարել են հանրապետությունում ընթացիկ տարվա նոյեմբերին անցկացվելիք համընդհանուր ընտրություններում որպես քաղաքական ուժ մասնակցելու իրենց մտադրության մասին: Այդ նորությունը, ինչպես հաղորդում է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Գվատեմալայում գնահատել են որպես բացահայտ ազդանշան արդեն մոտ ապագայում կառավարության հետ հաշտության համաձայնագիր ստորագրելու ապստամբների պատրաստակամության: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ճապոնական ընկերությունները զրկվեցի՞ն ԽՍՀՄ պարտքերից

Ճապոնիայի խոշոր ընկերություններին նախկին ԽՍՀՄ-ի պարտքի մարման շուրջ ռուս-ճապոնական բանակցությունները լճացման վիճակում են, եւ առայժմ մոտակա կետից դրանց շարժվելու նշաններ չկան: Այս մասին փետրվարի 10-ին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին հայտնել է «Նոսիո Իվաի» առեւտրական ընկերության մի պատասխանատու աշխատակից: Խոսքը վերաբերում է մեկ միլիարդ դոլլարին, որը ճապոնական 13 ընկերություններ տարբեր տարիների տրամադրել են ԽՍՀՄ-ին որպես վարկեր, որոնք ամրագրված չեն արտաքին առեւտրական ապահովագրության պետական մեխանիզմով: ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Չեչեն գերիներին մշտապես տանջում են», վկայում է «Մոնդը»

Ֆրանսիական «Մոնդ» թերթի լրագրողներից Սոֆի Շիհաբը իր թերթի փետրվարի 3-ի համարում Չեչնիայից ներկայացնում է մի պատկեր, որի մասին լռում է ռուսական պաշտոնական մամուլը

«Ներքին գործերի նախարարության կոմանդոսները որպես կանոն դիմակներով եւ գրեթե միշտ հարբած վիճակում ինձ մեկ շաբաթ շարունակ ծեծում էին, սովորաբար՝ գիշերները», «Մոնդ» թերթին հայտարարել է Ինգուշիայի արդյունաբերության նախկին նախարար Չինգիզ Ամիր Խանովը: Նրան հավատալը դժվար չէ. երկու շաբաթ առաջ Մոզդոկի ռուսական «ֆիլտրացիոն ճամբարից» ազատ արձակված քառասունամյա այս ամուր տղամարդը դեռ դժվարանում է կանգնել ու շնչել. կողերն ու թիքը ջարդված են, ոտքերը կապտուկներով պատված: Այն ամենը, ինչ նա պատմում է իր գերության մասին, լրիվ համապատասխանում է Ինգուշիայում եւ Չեչնիայում այլ գերիների պատմածներին: Սա ավելորդ անգամ ապացուցում է, որ Ելցինի ու նրա «շրջապատի» հրամանով Չեչնիայում սանձազերծված խելահեղ բռնությունները ավելի են մեծացնում դիմադրողների եւ վերջիններիս օգնելու պատրաստ մարդկանց թիվը:

«Ես երբեք Դուդաեւին չեմ աջակցել, բայց հիմա տեսնում եմ, որ նա իրավացի է», ասում է նախկին նախարարը՝ ավելացնելով, որ երդվել է իր չորս որդիներին թույլ չտալ ծառայել ռուսական բանակում: Չինգիզին բռնել են Գրոզնիում: Երբ բանակն այնտեղ գրավում էր մի փողոց կամ թաղամաս, ետեւից գալիս էր օմոնը եւ սկսում «մաքրել»: Վերջիններս նկուղներից դուրս են հանում ազգաբնակչությանը սպառնալով գազախեղդ անել կամ ականներ նետել թաքստոցների վրա: Սպառնալիքներ, որոնք, վերջին վկայություններով, երբեմն իրագործվել են:

«Տասնհինգից վաթսուն տարեկան» ոչ ռուս տղամարդիկ մնացածներից առանձնացվում են, ծեծի ենթարկվում, կապկպվում ու «իրար վրա անասունների նման» շպրտվում բեռնատար ավտոմեքենաների մեջ:

Երիտասարդ բիզնեսմեն Ասլանը, որ Չեչնիայի Ստարի Ատագի շրջանից է, տեսել է, թե ինչպես են սպանում իր չորս ընկերներին, որոնք դիմադրում էին նկուղից դուրս բերվելու ժամանակ: Մինչեւ Մոզդոկ հասնելը անցնում է մեկ ժամ, եւ բռնվածներից երկուսը խեղդամահ են լինում բեռնատարում: Ասլանին ազատում է իր ընկերներից մեկը, եւ նա, տուն վերադառնալով, որոշում է ֆինանսապես աջակցել Դուդաեւին:

Խասան, որը Գորի գյուղի բնակիչ չեչեն է, եւ որի վկայությունները լսել են Ռուսաստանի մարդու իրավունքների հարցերով լիազոր Սերգեյ Կովալեւի օգնականները, բեռնատարում գտնվում էր մոտ երեսուն մարդու հետ, մի այնքան էլ՝ երկրորդ բեռնատարում էին: Ճանապարհորդության ժամանակ օմոնը կրակ է բացել «մարդկանց կույտի» վրա, եւ մինչեւ տեղ հասնելը «ամբողջ բեռնատարը լցված էր արյունով»: Բանտախուց հանդիսացող վագոնի մարդու համար նախատեսված հատվածում վանդակում են 22 մարդու, որոնց «օրվա համար տալիս են երկու շիշ ջուր»: Խասան, Ասլանը եւ Չինգիզը մշտապես ծեծի են ենթարկվել խմբով կամ առանձին-առանձին: Չինգիզը մի քանի անգամ կորցրել է գիտակցությունը, բայց զինվորական «բժիշկները» միշտ ներկա են լինում «օգնություն» ցույց տալու համար: Բոլոր գերիներին ստիպում են ստորագրել մի թուղթ, որի համաձայն նրանք «մարտիկներ են»: Երեքն էլ հրաժարվել են ստորագրել: «Նրանք, ովքեր համաձայնում էին, ասում է Չինգիզը, տարվում էին քիչ ավելի հեռու, եւ այն տեղից լսվում էր կրակոցների ձայնը: Չնայած ես չեմ կարող ապացուցել, որ նրանց սպանում էին»:

Ոչ ոք չգիտի, թե քանի մարդ է անցել Մոզդոկի վագոններով, քանի որ մինչ այժմ միայն ԵԱՀԿ-ի միսիային է թույլ տրվել մոտենալ դրանց: Ճիշտ է, այն հիսուն մարդկանց վիճակը, որոնց ցույց են տվել այդ միսիայի ներկայացուցիչներին, բավարար է գնահատվել, սակայն նրանց բոլորի աչքերի շուրջ կապտուկներ են եղել: Երբ ռուսները ցանկանում են մեկուսացնել բոլոր պոտենցիալ «ավազակներին», այսինքն ոչ ռուս բոլոր տղամարդկանց, ապա ակնհայտ է, որ Կովկասի բոլոր վագոնները չեն բավարարի: Մարդասիրական կազմակերպություններին հայտնի է, որ Կովկասի շրջակայքի մեծ քաղաքների բանտերը դատարկվել են, եւ հիմա չեչեններին ու ինգուշներին, Մոզդոկի «ֆիլտրացիայից» հետո, այնտեղ են տանում: Բանտային պայմանները անհայտ են, սակայն կարելի է ենթադրել, որ դրանք անտանելի են: Շշուկներ են տարածվել, որ Չեչնիայի ու Ինգուշիայի սահմանին ստեղծվել է «ֆիլտրացիոն երկրորդ ճամբար»:

Այս տարածաշրջանի ռուսների կողմից գրավված կամ գրավման վտանգի տակ գտնվող գյուղերում դիմադրությունը մասսայական ֆենոմեն է: Ռուսաստանի նախագահին կառավարելու համար կմնան միայն ավերակները, որոնք ինքն ստեղծում է, եւ որտեղից ներքին գործերի նախարարության կողմից փախցված օմոնի կամ այլ վայրերի միջոցով վտարում է աշխատունակ մարդկանց:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակոյթ

Նա այցելել է իր գերեզմանը

«Մեր պապերը հարազատ եղբայրներ են»

Հաճախ էին ինձ հարցնում, թէ ով ինչ է Վիկտոր Բալայեանը: Վիկտորն ասում էր, որ իրեն էլ են հաճախակի հարցնում մեր արնակցական կապի մասին: Այդ ժամանակ պայմանաւորուեցինք, որ բոլորին նոյն ձեւով պատասխանենք. «Մեր պապերը հարազատ եղբայրներ են»: Ու այդպես էլ արեցինք: Յետոյ ինքներս էլ համոզուեցինք, որ մենք ոչ թէ սովորական գրչեղբայրներ ենք, այլ հարազատ եղբայրներ: Երբ Վիկտորն մահացաւ, շատերն էին ինձ զանգահարում եւ ցաւակցութիւն յայտնում եղբօրս մահուան կապակցութեամբ: Եւ ես ցաւակցութիւնն ընդունում էին որպես եղբայր:

Մահից երկու ամիս առաջ ես Վիկտորին այցելեցի հիւանդանոցում: Միտեղանոց ոչ մեծ պալատը նրա համար կարծես վանդակ լինէր, որտեղ բանտել էին ատեն ազատութիւնը: Չէ՞ որ բոլորս սովոր էինք տեսնել նրա պայծառ, գեղեցիկ դէմքը, ալիքավոր մազերը, երկար թարթիչներով խոշոր աչքերը, մի զավար բարձ զարեցոր ու անփոփոխ չիբուխը, որ հաճախ էր մարում ու հաճախ էր հարկ լինում չրագցնել լուցկին: Եւ հանկարծ նա զամված է անկողնուն: Ծանր հիւանդ է: Եւ ամենածանրն այն էր, որ Վիկտորը գիտակցում էր իր վիճակը: Խոստովանեց, որ պատրաստուած է ընդունել մահը եւ այդ պատճառով էլ հայրենի Գյառգյառի գերեզմանոցում, որտեղ բազմաթիւ Բալայեաններ են ննջում, նա արդեն տապանաքար է դրել իր համար: Հասկանում էի, որ նա բոլորովին էլ կատակ չի անում: Կասկածներս ցրելու համար ասաց. «Հիմա այնպիսի ժամանակներ են, որ հարազատներիս ու մերձաւորներիս համար անտանելի դժուար կլինի բաղման հարցերը կազմակերպել»: Ջանացի կատակի տալ, իբր դեռ երկա՜ր, երկար ես ապրելու, սակայն պալատի տերը փոխեց խոսակցութեան թեման ու սկսեց հարց ու փորձ անել Ղարաբաղի մասին:

Հետո իմացայ, որ Վիկտորը դիմանալով մինչեւ ցրտերի ընկնելը, արդէն խոպան անհանգստանալով հարազատների հոգսերի համար, որոշել է գնալ Գյառգյառ ու մինչեւ վերջ ապրել այնտեղ: Ցանկացել է հոգսերը հասցնել նվազագույնի, որ տնեցիներին մնա միայն նրա աճյունը տնից գերեզմանոց հասցնել:

Սակայն իմ եղբօրը վիճակուած էր վախճանուել Երեւանում, եւ նրա գրչեղբայրները հնարաւորութիւն ստացան նրան հրաժեշտ տալ Հայաստանի գրողների միութիւնում, որտեղ բազմիցս առիթներ ենք ունեցել գրողների այնքան ժողովներում լսելու Վիկտոր Բալայեանի կրքոտ ելոյթները: Մարդկայնօրէն ինձ ուղղակի ապշեցրեց այն բանը, որ Հայաստանի պետական հեռուստառադիոյի նախկին առաջին տեղակալին վերջին հանգրուան ճանապարհեցին ինչպես որբի: Մտածում եմ, թէ սատանան որքա՞ն խոր է նստել այդ չինովնիկների հոգիներում, որ գոնէ մի օպերատոր չէին ուղարկել բաղումը նկարահանելու: Չէ՞ որ հողարկաւորութիւնը չես կարող կրկնել: Մինչդեռ այդ կադրերը դեռ [illegible] են մեր տարեգրութեան: Մահացել է ոչ թէ սովորական տարեգիր, այլ մեր մերձի տարեգրութեան հերոսը: «Պիոներ կանչ», «Ավանգարդ», «Հայաստան» հրատարակչութիւն, «Սովետական գրող» հրատարակչութեան տնօրէն, «Հայֆիլմ» կինոստուդիայի տնօրէն: Չէ՞ որ այդ ամենը խրախոսեն մեր պատմութիւնն է:

Չէ՞ որ նա Հայաստանի բազմաթիւ գրողներից մէկը չէր միայն: Մեր գրականութիւնը նրան պարտական է մի ամբողջ ժանրի հայկական դետեկտիվի ծննդի համար: Եւ չէ՞ որ նա ժառանգութիւն թողեց մեր ժամանակակիցների հիանալի կերտուած կերպարներ:

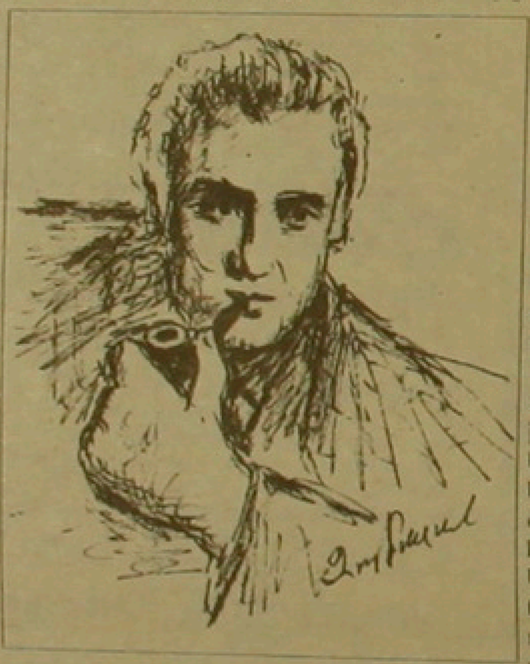

Խոնաւ ձյունահոտ փչող փետրվարյան այդ ցուրտ օրը Վիկտորին հողարկաւորեցինք Գյառգյառի գերեզմանոցում: Եւ այնտեղ իսկապես ամեն ինչ նախապատրաստուած էր: Մի բուռ հող նետելով Վիկտորի գերեզմանին, մտածեցի, որ նա հենց վերջերս վերջին անգամ գտնուելով Գյառգյառում, այցելել է իր... գերեզմանը: Հասկանում էի, որ հիմա միայն Աստուած է հայտնի, թէ ինչի մասին էր նա մտածում, կանգնելով սեփական շիրիմի եզրին: Չգիտեմ ինչու, կարծում եմ, որ նա մտածել է հենց հողի մասին, որից, ինչպես Աստուածաշնչում է ասված, նա մերկ է եկել եւ մերկ էլ վերադարձաւ, հիասթափ թողնելով մեզ իր սրտի ջերմութիւնը:

...Երբ խոնաւ հողի վրա բլուր կազմեց նրա շիրիմը, ես ետ քաշվեցի եւ ընկերներիս հետ քայլեցի դեպի ինձ լավ ծանոթ տունը, որը ժամանակին վերականգնել էր Վիկտորն ինքը: Հետ նայեցի, մի վերջին հայացք ձգեցի նրա գերեզմանին: Այնտեղ տղամարդիկ դեռ աշխատում էին բահերով: Կապոյտ ծուխ էր բարձրանում նրա բարձր շիրիմի վրա: Ինձ թվաց, թէ այդ Վիկտորն է ծուխ արձակում իր արդեն առասպելական դարձած չիբուխից:

ԶՕՐԻ ԲԱԼԱՅԵԱՆ

ՀԱՐԴԱՐԱՆՔ

Ուզո՞ւմ եք նորաձեւ լինել. խնամեք ձեր մաշկը

Այս տարվա նորաձեւութիւնն աշխատում է ընդգծել կնոջ մարմինը՝ թափանցիկ գործուածքով եւ մեծ լանջաբաց վածքով (դեկոլտե), տեղեկացնում է գերմանական «Սիբիլլե» նորաձեւութեան եւ մշակույթի ամսագիրն իր փետրվարյան համարում: Ամառվա զգեստներն առանձնանում են ազգագրական ծագում ունեցող գույներով ու նախշերով: Իբրեւ պարանոցն ընդգծող զարդատարր

կարող է ծառայել ոլորված սեւ քուղը, որը կենտրոնում ագուցված է հին նախշազարդով մետաղյա մակերեսին: Ամսագրի մի մեծ հոդված նվիրված է լանջաբացվածքին: Լանջաբացվածքը տղամարդկանց երեւակայութիւնն է շարժում, կիրք արթնացնում եւ որ ոչ պակաս կարեւոր է պատմում այն կրողի ներաշխարհի մասին: «Մեծ լանջաբացվածքից երեւացող կրծքի հաճելի գծերը արտահայտում են մարդու իրական հոգեվիճակը», այս կարծիքին է Բեռլինի ազգային օպերայի զգեստների նկարիչ Դիտլինդ Կոզլովը: «Բեմում կարելի է գործածել լանջաբացվածքի բոլոր հնարավոր արտահայտչաձեւերը՝ համապատասխան ազդեցութիւն ակնկալելով: Այն կարող է լինել սովորական կամ գռեհիկ, անպատշաճ կամ առաքինող, գայթակղիչ կամ նույնիսկ՝ կործանարար, մինչ Մադոննան ու Շարոն Սթոունը լանջաբացվածքը սահմանափակում են սոսկ մարմնի գեղեցկութիւնը ցույց տալու գիտակցութեամբ: Այսօրվա նորաձեւութիւնը կողմնակից է, որ լանջաբացվածքը լինի «պարզ», առանց ավելորդ էրոտիկայի»: Որպեսզի էլ գեղեցիկ լինի լանջաբաց հագուստը, այնուամենայնիվ, առաջին հերթին նայում ենք ոչ թէ գործվածքին, այլ բաց մաշկին: Ուրեմն հարկ է, որ այն խնամված լինի, շեշտում է ամսագիրը: Անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ ի տարբերութիւն դեմքի ու մարմնի մաշկի, պարանոցի մաշկը ճարպագեղձերով գերհագեցած է եւ յուղոտ քսուքների օգտագործումը մաշկի վրա վնասակար ազդեցութիւն կարող է թողնել: Պարանոցի մաշկը խնամելիս պետք է ընտրել ճարպազերծ, խոնավութեամբ հագեցած նյութեր: Սովորական մաշկ ունեցողին խորհուրդ է տրվում գործածել հալվեով (ալոե) եւ վիտամին E-ով հարուստ քսուք, ինչպես նաեւ վիտամին C: Մաշկը պետք է պահպանել հատկապես գարնան արեւի ազդեցութիւնից: Այս դեպքում հրաշալի միջոց են կաթը, թթու մածունով եւ թթու մրգերով պատրաստուկները: Դրանք պետք է օգտագործել այնքան ժամանակ, մինչեւ մաշկը նախկին տեսքը ստանա: Չպետք է մոռանալ նաեւ լոգանքն ու ցնցուղը (հայերիս համար մոռացված հիշողութիւն), որից հետո մասերը վերոհիշյալ քսուքով խոնավացնելուց հետո մերսել պարանոցը շրջանաձեւ շարժումներով, թեթեւակի սեղմումով:

ԹԱՏՐՈՆ

Պարզապես ցնցող կինը

Պրեմիերա Մետրո թատրոնում

Ուրբաթ օրը «Մետրո» թատրոնում «Ատերախտ տղամարդիկ» ֆարսի (ըստ Ալդո Նիկոլայիի) առաջին պրեմիերան էր՝ Նիկոլայ Ծատուրյանի բեմադրութեամբ: Պիեսի հերոսները երեքն են. Մարիոն՝ ամուսինը (Լեւոն Շարաֆյան), կինը՝ Էվան (Լալա Մնացականյան) եւ երկրորդ տղամարդը՝ Բրունոն (Ազատ Գասպարյան), որն իր կամքին հակառակ դառնում է սիրո եռանկյունու մեջ երրորդը: Պիեսի հենքը Էվան է, ճակատագրական կնոջ ոչ թէ դասական տեսակը, «որին կարծես խմել ես աչքերով, ու նա դարձել է քո միսն ու մարմինը», այլ յուրօրինակ մի կերպար, որը քմահաճ կնոջ ասմներով կրծում է իր տեսադաշտում հայտնված տղամարդկանց կյանքը: Գտնված պատկեր է նրա շղթաներով հյուսված հայտնվելը. փորձիկի պես հանկարծահաս եւ շատ բավարարում պահանջող ցանկութիւններից հյուսված այս բնավորութիւնն այդ ձեւով երեւան է բերում կնոջ անկանխատեսելի էութեան եւս մի շերտ, որն ասում է, թէ որքան էլ բոչեք վեր եւ իջնեք ցած, ես այստեղ եմ եւ համբերութեամբ սպասելու եմ ձեզ:

Ներկայացման առաջին մասը սովորական է, մեր թատրոնին բնորոշ բարձրախոսութեամբ ու կեցվածքով: Բայց երկրորդ մասում դերասանների մեծ հաջողութիւնն է դահլիճին ֆարսի մեջ ներքաշելը, երբ յուրաքանչյուր տեսարան արժանանում է ցնծում ու ծիծաղ քամում անգամ ամենաանտրամադիր հանդիսատեսից:

Երկար դադարից հետո կամազուրկ, ինչպես պտտվող հողմնացույց, Էվայի բուռն երեւակայութեանը հանձնված Ազատ Գասպարյանը, հոգնած ու փիլիսոփայութեանը տրված ամուսին Լեւոն Շարաֆյանը եւ անսպառ Էվան՝ «Կինը կամ սիրում է, կամ ատում, երրորդը չկա» հունական ասացվածքով երիզված բեմից ջերմութիւն ու ծիծաղ էին ճառագում:

Ներկայացման նկարիչն է Գեւորգ Եվանգուլյանը, երաժշտութիւնը Վահան Գեւորգյանինն է (Ֆորս), իսկ զգեստների նկարիչ Անժելա Գալստյանի լողափնյա ու ամառային հագուստները իսկապես շատ համոզիչ են հնչում ցուրտ դահլիճում: Պիեսի լեզվի մեջ կան ռուսաբանութիւններ, որոնք հավանաբար արդյունք են տեքստի՝ ռուսերենից թարգմանութեան:

Ա. Գ.

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

«Լոլիտան» շարունակում է վրդովել

Համանուն օպերայի ներկայացումը Ստոկհոլմում

Ծագումով ռուս, ամերիկացի գրող Վլադիմիր Նաբոկովի «Լոլիտա» գիրքը, որը 1955-ի իր հրատարակութեան եւ հետագայում 1962-ին Ստենլի Կուբրիկի կողմից էկրանավորման առաջին իսկ օրվանից մեծ աղմուկ էր բարձրացրել թեմայի ընտրութեան աննախադեպ համարձակութեան համար (այն պատմում է միջին տարիքի տղամարդու եւ իր դեռահաս խորթ աղջկա միջեւ ծայր առած սիրո մասին), այժմ էլ քառասուն տարի անց շարունակում է իր վրա հրավիրել ուշադրութիւնն այս անգամ արդեն երաժշտական բնագավառի քննադատների եւ տարբեր հասարակական կազմակերպութիւնների ներկայացուցիչների, որոնք դարձյալ հակասական վերաբերմունք են ցուցաբերում, ըստ «Թայմ» հանդեսի մեկնաբանի: Խոսքը վերաբերում է գրքի հիման վրա գրված համանուն օպերային, որը մինչեւ փետրվարի 10-ը ներկայացվել է Ստոկհոլմի Արքայական Օպերային թատրոնում: Երբ երեխաների պաշտպանութեան շվեդական մի կազմակերպութիւն վճռականորէն դատապարտել է ներկայացումը, իսկ կանանց պաշտպանութեան մեկ այլ ընկերութիւն պարսավանքի է ենթարկել դրա հիմքում ընկած մերձավորների միջեւ գոյութիւն ունեցող սիրային անաղարտ կապերի աղավաղումը:

Կադր «Լոլիտա» ֆիլմից

Օպերան բեմականացվել է Լասսե Զիլիակուսի կողմից, շվեդերենով, քանի որ հեղինակային իրավունքը պատկանում է հոլիվուդյան մի ստուդիայի, որն արգելում է բնագրային (անգլերեն եւ ռուսերեն) լեզուներով ներկայացնել այն:

Ավելացնենք, որ երաժշտութիւնը գրված է Ռոդիոն Շչեդրինի կողմից, որը մի ժամանակ գլխավորում էր Ռուսաստանի կոմպոզիտորների միութիւնը: Այն շատ մեկնաբանների կարծիքով բավական հանդիսավոր է հնչում, բայց խմբավար Մստիսլավ Ռոստրոպովիչին հաջողվել է «տոնային վեհ բարձունքների» հասցնել նվագախմբի կատարումները: Գլխավոր դերում հանդես է եկել 25-ամյա Լիզա Գուստաֆսոնը (սոպրանո), որն էլ արժանացել է բարձր գնահատանքի՝ իր ձայնային բացառիկ տվյալների եւ համոզիչ դերասանական խաղի համար:

Նաբոկովի այլ գործերից են «Թափանցիկ իրեր» նովելը եւ «Ռուսական գեղեցկութիւն եւ այլ պատմվածքներ» գիրքը, որն ընդգրկում է տասներեք կարճ պատմվածք, իսկ համաշխարհային հռչակ վայելած «Սպարտակ» կինոպատումի ռեժիսոր Ստենլի Կուբրիկի նկարահանած «Լոլիտա» ֆիլմում գլխավոր դերը կատարում էր անգլիացի հայտնի դերասան Ջեյմս Մեյսոնը, որը մեր հանդիսատեսին ծանոթ է «Մեյերլինգ» (1969), «Մեծ հույսեր» (1975) եւ «Անցում» (1979) կինոնկարներից:

Հ. Օ.

ՄԱՄՈՒԼԻ ԸՆՏԱՆԻՔ

Լույս տեսավ «02 Շաբաթաթերթի» 200-րդ համարը

Այս թերթը հայաստանյան մամուլի նորեկների մեջ ամենահներից է: Այն լույս է տեսնում 1990-ից եւ մեծապես ընթերցողների կողմից փնտրված է եղել: Եթէ հայաստանյան մնացած թերթերը ինչ-ինչ առումով նախկինների ավանդույթների շարունակողն են, սա բոլորովին նոր բան է մեզանում. խորհրդային շրջանի թերթերի անկյուններում ծվարած քրեական խրոնիկոնի եւ [illegible] սեղմ տեղեկութիւնները բացում, բարձրաձայն խոսակցութիւն է սկսում հասարակական ախտերի մասին: Թերթը փորձում է նաեւ իրավապահ մարմինների օրինապահ եւ պետութեան ու երկրին նվիրված կերպար ստեղծել: Չնայած կարճ կենսագրութեանը, թերթն արդեն ունեցել է հինգ խմբագիր՝ Սարգիս Հարությունյան, Գագիկ Մկրտչյան, Նիկոլայ Գրիգորյան, Արամ Ավետիսյան եւ ներկայիս Վասակ Դարբինյանը, որ նախկինում խմբագրում էր «Հայք» շաբաթաթերթը: «Փորձում ենք մեր ուժերով թերթն ավելի հետաքրքրական դարձնել, այն նպատակադրելով ոչ թէ ընթերցողների որոշակի խմբի, այլ ամբողջ ընթերցող զանգվածին: Ձգտում ենք բարձրացնել շաբաթաթերթի մակարդակը՝ այն համապատասխանեցնելով քաղաքակիրթ երկրների ժողովրդավարական մամուլին ներկայացվող ստանդարտներին», Արմենպրեսի թղթակցին ասել է վերջինս, թերթի 200-րդ համարի կապակցութեամբ, որը լույս տեսավ շաբաթ օրը, փետրվարի 11-ին: Թերթի տպաքանակը Հայաստանում ամենախոշորներից է. 20 հազար օրինակ:

digitised by A.R.A.R.@

ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ ՈՒԽՏԻՆ

Ռինգ է հրավիրվում Գագիկ Ստեփանյանը...

Բռնցքամարտի չեմպիոն հերոս-ազատամարտիկի հիշատակին

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Երեկ պետք է լրանար նրա 28-ամյակը, սակայն գրեթե մեկ տարի է, ինչ չկա բռնցքամարտի չեմպիոն հերոս-ազատամարտիկը։

Խմբագրություն այցելեց հանրապետության ֆուտբոլասերներին քաջ հայտնի Բագրատ Ստեփանյանը՝ Աբովյանի «Կոտայքի» նախկին դարպասապահն ու մարզիչներից մեկը, ձեռքին բռնած «Հայաստանի» թերթի փետրվարի 7-ի համարը, որտեղ ծավալուն հոդված է տպագրված իր եղբոր՝ Գագիկ Ստեփանյանի մասին։

«Իմ եղբայրն իմ մեջ է։ Շատերն են գրել նրա հերոսապատումների մասին։ Ուզում եմ, որ դուք էլ գրեք։ Այդպես միայն կարող եմ շնորհավորել նրա ծնունդը։ Եղբայրս ի ծնե հերոս էր եւ միշտ ասում էր՝ կյանքս այնքանով է պետք, որ ծառայեմ հայրենիքիս։ Գագոյի հիշատակը միակ դստրիկն է, դեռ մեկ տարին չբոլորած Նորան», չկարողանալով զսպել հուզմունքը, ասաց Բագրատը եւ սեղանին դրեց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ԳԽ հրամանագիրը.

«ԼՂՀ ԳԽ նախագահությունը որոշում է.

Հայրենիքի պաշտպանության գործում ցուցաբերած ակնառու խիզախության եւ անձնական արիության համար Գագիկ Հովհաննեսի Ստեփանյանին հետմահու պարգեւատրել «Մարտական խաչ» առաջին աստիճանի շքանշանով»։

Ես վաղուց եմ ճանաչում Գագիկի եւ Բագրատի հորը՝ Հովհաննեսին, որը հայտնի երաժիշտ է։ Սակայն ավելի շատ ճանաչում եմ ոչ թե որպես երաժշտի, այլ մոլի ֆուտբոլասերի, որը ժամանակին մեր վարպետ թիմերի «Արարատի» եւ «Կոտայքի» ոչ մի խաղ բաց չէր թողնում ու յուրաքանչյուր հաղթության համար մանկան պես ուրախանում էր։ Երեւի սպորտի հանդեպ նրա անսահման սերն էր պատճառը, որ տղաները տարվեցին սպորտով։ Այսօր նրա լույսը մարել է, եւ ինչպես «Հայաստանի» թերթն է գրում, հիմա դեռ ճեղքված նվագարան է դարձել։ Ցավոք, այդպիսին է ճակատագիրը, որը հաճախ շատ դաժան է լինում։

1986 թ. մայիսի 30-ն էր. Երեւանի «Դինամո» մարզադահլիճում բռնցքամարտի Հայաստանի մեծահասակների առաջնության 67 կգ քաշային կարգի եզրափակիչում հանդիպում էին Գագիկ Ստեփանյանն ու Արթուր Գեղամյանը։ Մենամարտը լարված էր ու դիտարժան։ Մրցավար Իգիթ Հարությունյանն ի նշան հաղթանակի բարձրացրեց Ստեփանյանի ձեռքը (4-1)։ Նրա երկրպագուները վանկարկում էին «Գա՜-գո՜, Գա՜-գո՜»։ Շատ էր կապված հայրական Արարատի հետ եւ որոշեց տեղափոխվել այնտեղ, հիմնադրել բռնցքամարտի մարզադպրոցի մասնաճյուղ եւ միաժամանակ հանդես գալ որպես արարատցի։ Սակայն զորակոչվեց բանակ եւ Բերդիչեւում (Ժիտոմիրի մարզ) ծառայեց որպես տանկիստ։ Վերադարձավ այն ժամանակ, երբ Սումգայիթում իր հայրենակիցների նկատմամբ զարհուրելի սպանդ էր կատարվել։ Դա պատճառ դարձավ, որ Հերանոս Գագոն անդամագրվի ուսխկանական հատուկ նշանակության «Թայֆուն» ջոկատին։ Նա կամավոր մեկնելով Արցախ մարտնչեց Լաչինի, Կուբաթլուի, Ֆիզուլիի եւ Քելբաջարի ամենաթեժ կետերում։ Քաջագործությունների համար արժանացավ հրամանատարների խրախուսանքներին։ Վերջին մարտը տեղի ունեցավ 1994 թ. մարտի 16-ին Քելբաջարում, երբ Գագիկը հեռացավ «Թայֆուն» ջոկատից, ստանձնելով երիտասարդների ջոկատի հրամանատարությունը։ Բարձրացել էր 2800 մետր բարձրություն ունեցող Օմարի բարձունք, ուր գտնվում էր երրորդ ողնակալը։ Վաղ առավոտից թշնամին մեծ կորուստների գնով շարժվելով ողնակալի ուղղությամբ, կատաղի կռիվ էր բացում եւ մոտենում այն դիրքերին, որի հրամանատարն էր Գագիկ Ստեփանյանը։ Վիրավոր վիճակում չլքելով կռվի դաշտը, նա հրամայեց երիտասարդ մարտիկներին անհապաղ նահանջել եւ զգալով իր անխուսափելի մահը, կռվեց մինչեւ վերջին փամփուշտը եւ թշնամու ձեռքը կենդանի չընկնելու համար պայթեցրեց նռնակը։ Երեք օր հետո «Թայֆուն» ջոկատի սիրելի հրամանատար Համլետ Մկրտչյանի եւ արցախցի խիզախ հրամանատար Ռուբենի (Օխոտնիկ, այժմ զոհված) ջոկատի շնորհիվ հերոս ազատամարտիկի դին տեղափոխվեց Եռաբլուր։

Հավերժ փառք Գագիկ Ստեփանյանին եւ նրա նման հերոս-ազատամարտիկներին, ովքեր իրենց երիտասարդ կյանքը զոհաբերեցին Հայրենիքին։

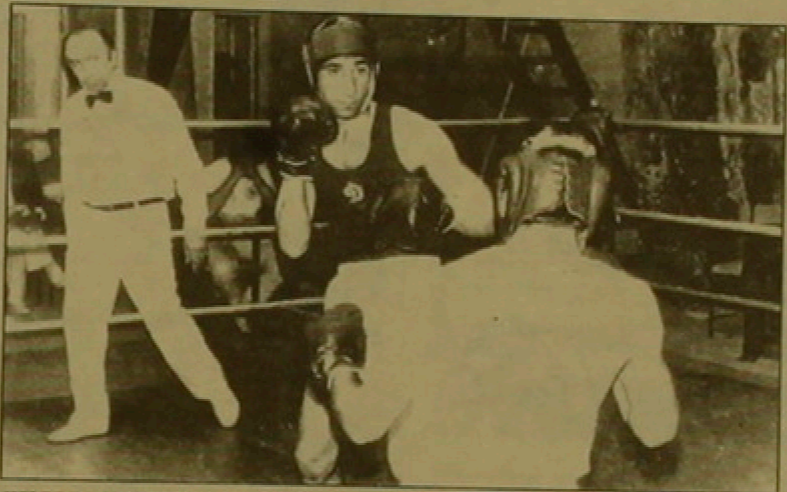

ԳԱԳԻԿ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ. ծնվել է 1967 թ. փետրվարի 13-ին Երեւանում։ Ավարտել է Երեւանի N 135 միջնակարգ դպրոցը (այժմ այդ դպրոցը կրում է Գագիկ Ստեփանյանի անունը)։ Բռնցքամարտի սպորտի վարպետ։ 1983 թ. Երեւանի պատանիների չեմպիոն։ 1984 թ. Երեւանի փոխչեմպիոն։ 67 կգ քաշային կարգում Հայաստանի պատանիների, դպրոցականների եւ մեծահասակների չեմպիոն։ Տաշքենդում կայացած պատանիների միութենական առաջնության հաղթող եւ տարբեր մրցաշարերի մրցանակակիր։

ՇԱԽՄԱՏ

Շախմատն էլ վտանգավոր խաղ է...

Կասպարով-հավակնորդ մրցախաղը՝ Քյոլնում, սեպտեմբերի 10-ից

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Այո, շախմատում եւս կարելի է ամենանախնական ֆիզիկական վնասվածքներ ստանալ։ Համենայն դեպս՝ երբ գործ ունես Գատա Կամսկու, իսկ ավելի ճիշտ՝ նրա մարզավկայի եւ հոր՝ ի սկզբանե բռնցքամարտիկ Ռուստամ Կամսկու հետ։ Այս իրողությունը բառի իսկական իմաստով իր մաշկի վրա զգաց Կամսկու մեկ այլ, արդեն զուտ շախմատային մարզիչ, գրոսմայստեր Ալեքսանդր Շաբալովը։ Կամսկի ավագը, որը ոչ վաղ անցյալում, ըստ բազմաթիվ վկայությունների, ֆիզիկական միջոցներով, իսկ ավելի պարզ ասած՝ պարզապես ծեծով էր դաստիարակում Գատային, այս անգամ իր զայրույթն ուղղեց Շաբալովի դեմ։ Նրան մեղադրելով դավաճանության մեջ, Ռուստամը մի քանի դիպուկ հարված հասցրեց նախկին ռիգացու (իսկ այժմ նաեւ նախկին մարզավկայի) դեմքին։ Շաբալովը հարվածների ակնհայտ հետքերով խուսափելով վերադարձավ վերջին տարիներին իր հայրենիք՝ ԱՄՆ։ Դեպքն այնքան արտառոց էր, որ շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի ղեկավարությունը հատուկ զգուշացումով դիմեց Ռուստամ Կամսկուն, ընդգծելով, որ շախմատային պայքարը, առավել եւս աշխարհի չեմպիոնի կոչման հավակնորդների մրցախաղը, ծեծկռտուքի վայր չէ։

Գատայի օգնականների թիվը, այսպիսով, մեկով պակասեց։ Իսկ մեկ այլ հավակնորդի եւ «համատեղությամբ» չեմպիոնի՝ Անատոլի Կարպովի մարզավկաները, ընդհակառակը, նախնական հայտի համեմատությամբ շատ ավելի հոծ բանակ են կազմում։ Եպիշինից եւ Պոդգաեցից բացի, Հնդկաստանում Կարպովին մարզում է նաեւ ամերիկացի գրոսմայստեր Ռոն Հենլին։ Իսկ ընդհանուր առմամբ, Սանգի Նագարում Անատոլիին օգնում է ուղիղ... տասը մարդ (մարզավկաներից բացի՝ սեփական բժիշկ, խոհարար, մասաժիստ, թարգմանիչ եւ այլն)։

Կարպովի օգնականների տրամադրությունը, որը մեկնարկում, բնականաբար, այնքան էլ բարձր չէր, բարելավվեց. չորրորդ պարտիայում ՖԻԴԵ-ի աշխարհի չեմպիոնը հավասարեցրեց հաշիվը Բորիս Գելֆանդի հետ մենամարտում։ Հինգերորդ հանդիպումն ավարտվեց ոչ-ոքի։ Եւ այսպես, 2,5-2,5՝ մրցախաղի առաջին կեսից հետո։

Վալերի Սալով

Վալերի Սալովը չորրորդ պարտիայում մինչեւ 108-րդ քայլը Կամսկու դեմ փորձում էր իրացնել նյութական առավելությունը վերջնախաղում (նավակը եւ փիղը նավակի դեմ)։ «Չերքել» տեսությունը Սալովին չհաջողվեց եւ, ինչպես պետք էր սպասել, գրանցվեց ոչ-ոքի։ Հինգերորդ պարտիայում Կամսկին կրկին հաղթեց, եւ այժմ առջեւում է 4:1 հաշվով։

Մինչ «ֆիդեականները» խաղասրահի մոտ, իսկ երբեմն էլ խաղասրահից դուրս, ընտրում են հավակնորդների եզրափակիչ մրցախաղի մասնակիցներին, պրոֆեսիոնալներն արդեն որոշեցին իրենց ասոցիացիայի կողմից կազմակերպվող աշխարհի չեմպիոնի կոչման մրցախաղի վայրն ու ժամկետները։ Պաշտոնապես հայտարարվեց, որ մենամարտը Գարրի Կասպարովի եւ Անանդ-Կամսկի մրցապայքարի հաղթողի միջեւ կսկսվի այս տարվա սեպտեմբերի 10-ին, գերմանական Քյոլն քաղաքում։

ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄ

Սամփրաս. «Աղասին ինձ ջարդեց»

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՐՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Մելբուռնում տեղի ունեցած Ավստրալիայի բաց առաջնությունում, որը մտնում է «Մեծ սաղավարտի» ծրագրի մեջ, փայլուն ձեւով եզրափակիչում հաղթելով աշխարհի թիվ 1 թենիսիստ Փիթ Սամփրասին, Անդրե Աղասին ATP-ի դասակարգման ցուցակում գրավելով 2-րդ տեղը, որոշակիորեն կրճատեց միավորների հսկայական տարբերությունը։

Ինչպես նշում են մասնագետները, 2 ժամ 36 րոպե տեւած 4 խաղափուլերում (4-6, 6-1, 8-6, 6-4) Անդրե Աղասին «գնդակահարեց» աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստ Փիթ Սամփրասին։

«Աղասին ինձ ջարդեց», խաղից հետո հայտարարեց Փիթ Սամփրասը։ Հիմա հայազգի թենիսիստը երազում է շահել Փարիզի բաց առաջնությունը՝ հռչակավոր «Ռոլան Գարոսը»։ Երկու անգամ Աղասին հասել է «Ռոլան Գարոսի» մրցաշարերի եզրափակիչ, բայց չի կարողացել տիրել մրցանակին։ Սա աշխարհի միակ խոշոր մրցաշարն է, որը չի կարողացել հաղթահարել Լաս Վեգասի kid-ը։ Թվում է, 1995 թ. Աղասիի համար պետք է լինի բացառիկ։ Համենայն դեպս, նրա հաղթարշավը շարունակվում է։

Անդրե Աղասին վերջին ամիսներին թենիսի մրցադաշտեր է դուրս գալիս կերպարանափոխված եւ նոր տարազներով։ Նա կտրել է իր երկար մազերը եւ փոքրիկ մորուք թողել։ Նրա դիմագծերն ամբողջովին փոխվել են։ Կկարողանա՞ արդյոք աղջիկների սերը բյուրեղացնող ամենամեծ մարզիկն այդ տարօրինակ ձեւով հաղթահարել նորանոր երկրպագուհիների սերը։ Հարցը շատ լուրջ է եւ մնում է անպատասխան։

Ըստ ATP-ի դասակարգման աշխարհի 10 ուժեղագույն թենիսիստները.

1.	Սամփրաս (ԱՄՆ)	4725
2.	Աղասի (ԱՄՆ)	3900
3.	Բեկեր (Գերմանիա)	3237
4.	Բրուգերա (Իսպանիա)	3007
5.	Իվանիշեւիչ (Խորվաթիա)	2845
6.	Չանգ (ԱՄՆ)	2770
7.	Բերասատեգի (Իսպանիա)	2470
8.	Շտիխ (Գերմանիա)	2423
9.	Էդբերգ (Շվեդիա)	2277
10.	Կաֆելնիկով (Ռուսաստան)	2139

Բաժինը վարում է ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

ԳԵՂԱՍԱՀՔ

Հայաստանը Եվրոպայում 21-րդ տեղում

Ինչպես 1995 թ. հունվարի 23-ի համարում գրել է «Աղագա» շաբաթաթերթը, անցյալ տարի Հայաստանն անդամագրվել է գեղասահքի միջազգային ֆեդերացիային եւ այսուհետ իրավունք ունի մասնակցել միջազգային պաշտոնական մրցաշարերին ու օլիմպիական խաղերին։ Գեղասահքի առաջին ծիծեռնակը հայտնվեց վերջերս Գերմանիայում տեղի ունեցած Եվրոպայի առաջնությունում։ Հայաստանը ներկայացնում էր Երեւանի գեղասահքի մանկապատանեկան մարզադպրոցի նախկին սան Տիգրան Առաքելյանը, որը ընկերակցում էր ճապոնուհի Կահո Կոինումային։ Այս երկյակն անցյալ տարի մասնակցելով Ճապոնիայի բաց առաջնությանը, նվաճեց չեմպիոնի կոչումը։ Դա Հայաստանի առաջին հաջողությունն էր գեղասահքի միջազգային մրցումներում։ Տիգրան Առաքելյան-Կահո Կոինումա պարային զույգը, ըստ «Աղագայի», մեկ տարուց ավելի մարզվում էր Տորոնտոյում։ Նրանց մարզում էր Սրոնկներ զույգը։ Վերջիններս նաեւ աշխարհի չեմպիոն Կուրտ Բրաունինգի եւ Կանադայի չեմպիոն Ժոզե Շուինարի մարզիչներն են։

Տ. Առաքելյանը եւ Կ. Կոինուման

Դորտմունդում տեղի ունեցած Եվրոպայի առաջնությունում, որին մասնակցում էին աշխարհամասի խոշոր երկրները, Հայաստանը բացառություն էր։ Չկային ոչ Թուրքիան, ոչ Ադրբեջանը, ոչ Վրաստանը։

Հայաստանի մարզական պատիվը պաշտպանած Առաքելյան-Կոինումա պարային զույգը 42 միավորով 24 մասնակիցների մեջ գրավեց 21-րդ տեղը։ Այստեղ է, որ ասում են, կարեւորը մասնակցելն է։ Չէ՞ որ, որեւէ մարզիկ նման մրցասպարեզ դուրս գալը ինքնին ճանաչում է բերում իր երկրին։

Մեկ այլ հայ գեղասահորդ՝ Սամվել Գյոզալյանն ընկերակցելով Տատյանա Նավկայի հետ նույն պարային զույգերի մրցությունում Բելառուսի դրոշի ներքո գրավեց պատվավոր 4-րդ տեղը։ Այս մարզաձեւի Եվրոպայի ստուգատեսում հանդես եկավ նաեւ երրորդ հայը՝ Ազոյանը, որը Կուստարովայի հետ պաշտպանում էր Ռուսաստանի մարզական պատիվը։ Վերջիններս գրավեցին 17-րդ տեղը։ Ինչ խոսք, Հայաստանի համար կարեւոր են այն մարզիկների ելույթները, որոնք պաշտպանում են հանրապետության մարզական պատիվը։ Ուստի առաջին հերթին պետք է հաջողություններ մաղթել Կոինումա-Առաքելյան զույգին, որոնց շնորհիվ Հայաստանն ամենագեղեցիկ մարզաձեւերից մեկում ներկայանում է աշխարհին, անկախ պատերազմական վիճակից եւ սոցիալ-տնտեսական բարդություններից։

Գ. Ա.

digitised by A.R.A.R.@

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Վաճառվում կամ տրվում է վարձով

սեփականաշնորհված խանութ

Աջափնյակում

Տարածքը՝ 1000 մ²:

Հասցեն՝ Երևան, Մարգարյան 20,
Հեռ.՝ 343112

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

«ԶՎԱՐԹՆՈՑ» օդանավակայանը հայտարարում է շինարարների մրցույթ՝ շինարարական վերանորոգման աշխատանքներ կատարելու համար: Տեղեկությունների համար զանգահարել 270850, 280054 հեռախոսներով:

ԳՆՈՒՄ ԵՆՔ

Ֆրանսիական արտադրության օծանելիքներ եւ արդուզարդի պարագաներ...

Ֆրանսիական արտադրության օծանելիքներ եւ աղահոտիչներ (դեզոդորներ): Զանգահարել 527137, 614602

ԳՆՈՒՄ ԵՄ

Մեկ սենյականոց բնակարան քաղաքի կենտրոնում կամ մետրոյի «Բարեկամություն» եւ «Սասունցի Դավիթ» կայարանների շրջակայքում: Զանգահարել 581841, 637166:

ԱՐՄԻՆԴ ԿԵՆՏՐՈՆԸ

Հրավիրում է

ինքօրյա ճանապարհորդության դեպի Հնդկաստանի մայրաքաղաք:

ԵՐԵՎԱՆ - ԴԵԼԻ - ԵՐԵՎԱՆ

չվերթը կկայանա մարտի 4-ին

(ուղևորության ընթացքում ինքնաթիռը մնում է Դելիում)

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախատեսվում է
ԵՐԵՎԱՆ - ՍԻՆԳԱՊՈՒՐ - ԵՐԵՎԱՆ
նոր չվերթ

«Էրեբունի» հյուրանոց, I մասնաշենք, 301-307 ս.

Հեռ. 52-75-65, 56-13-92, 56-05-79

«ԱՅՍԲԵՐԳ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է

բեռների ավիափոխադրում

ԵՐԵՎԱՆ - ՄՈՍԿՎԱ

(ԻԼ-76ՏԴ ինքնաթիռով, Չկալովսկի օդանավակայան)

- Մատչելի գներ
- Վճարումը՝ ցանկացած ձեւով
- Կանոնավոր չվերթեր
- Բեռնման ժամանակը՝ 6 ժամ

Հնարավոր է հումքի, սարքավորումների, նավթամթերքների, արդյունաբերական ապրանքների պայմանագրային առաքում ԱՊՀ և արտասահմանյան երկրներից:

ՀԱՏՈՒԿ ԱՌԱՋԱՐԿ

Ցանկացած չափսի եւ մակնիշի էլեկտրոդներ երեւանյան պահեստից: Հնարավոր է հատուկ էլեկտրոդների առաքում ըստ պատվերի:

Հանրապետության հր., Միությունների տուն, 3-րդ հարկ, սեն. 32

☎ 520531, 560633, 565095

ԿՈԲՐԱ

«Կոբրա» ընկերությունն առաջարկում է միայն փոխանցումային վճարմամբ լավագույն որակի բենզին:

Ապրանքի ինքնարժեքը, ներառյալ ԱԱՀ-ն եւ տեղափոխման ծախսերը, շուկայականից ցածր է 16 տոկոսով:

Ընկերությունը ապրանքը մատակարարում է իր փոխադրամիջոցներով հետեւյալ պայմաններով.

- անմիջապես վճարում կատարելով 5000 լ. մինիմալ խմբաքանակի դեպքում՝ ստանալ նույն օրը:
- 5000 լ.-ից ավել պահանջարկի դեպքում՝ 2 օրվա ընթացքում:

Ապրանքի տեխնիկական որակը գնորդը կարող է ստուգել մինչեւ ստանալը:

Ընկերությունն առաջարկում է նաեւ դիզելային վառելանյութ, նավթ եւ այլ ապրանքներ:

Հասցեն՝ Բաղրամյան 30,
Հեռախոսներ 22.81.86, 22.02.74:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

ՉՎԱՑՈՒՅՑ

1995 թվականի փետրվարի 3-ից սկսյալ:

Զվարթնոց

Օրերը	Օդանավ	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
-2-----	ՏՈՒ-154	08.00	09.55	R3 1241	ԱԹԵՆՔ	R3 1242	19.00	*00.20
-----6-	ՏՈՒ-154	04.05	07.50	R3-1211	ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ	R3-1212	18.00	23.30
1---5--	ՏՈՒ-134	08.20	11.25	R3 7117	ԱՇԽԱԲԱԴ	R3 7118	12.25	13.45
-2-----	ՏՈՒ-154	08.00	12.30	R3 1241	ԲԵՅՐՈՒԹ	R3 1242	16.20	*00.20
-2--5--	ՏՈՒ-154	14.50	21.00	R3 7095	ԵԿԱՏԵՐԻՆԲՈՒՐԳ	R3 7096	23.00	*01.35
------7	ՏՈՒ-134	09.00	10.15	R3 105	ԹԵՀՐԱՆ	R3 106	11.45	14.10
1234567	ՏՈՒ-154	07.30	09.15	R3 910	ՄՈՍԿՎԱ	R3 909	10.45	14.10
----5--	ԻԼ-86	14.00	18.20	R3 900	ՄՈՍԿՎԱ	R3 899	19.50	23.40
--3--6-	ՏՈՒ-154	09.20	19.45	R3 7091	ՆՈՎՈՍԻԲԻՐՍԿ	R3 7092	22.45	*03.55
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	10.05	12.35	R3 7207	ՌՈՍՏՈՎ	R3 7208	15.00	17.45
---4---	ՏՈՒ-154	13.00	18.15	R3 9037	ՍԱՄԱՐԱ	R3 9038	21.00	23.30
----5--	ՏՈՒ-154	11.00	13.40	R3 9015	Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ	R3 9016	15.30	19.50
1234567	ՏՈՒ-134	08.30	08.45	R3 7167	ՍՈՉԻ	R3 7168	10.45	13.00
------7	ՏՈՒ-134	11.30	12.25	R3 7159	ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ	R3 7160	17.30	18.20
---4---	ԻԼ-86	05.05	10.00	R3 9827	ՓԱՐԻԶ	R3 9828	21.00	*04.30
-2--5--	ՏՈՒ-154	09.30	12.35	R3 1219	ՖՐԱՆԿՖՈՒՐՏ	R3 1220	18.00	21.10

Էրեբունի

Օրերը	Օդանավ	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
1------	ՅԱԿ-40	11.45	13.15	РЮ-31	ԱՍՏՐԱԽԱՆ	РЮ-32	15.00	18.30
--3----	ՅԱԿ-40	14.00	14.40	РЮ-27	ԹԲԻԼԻՍԻ	РЮ-28	16.40	17.20
1234567	ՅԱԿ-40	09.00	09.30	РЮ-45	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-46	11.30	14.00
1234567	ՅԱԿ-40	12.30	13.00	РЮ-43	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-44	15.00	17.30
1234567	ՅԱԿ-40	15.30	16.00	РЮ-47	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РЮ-48	18.00	20.30
1234567	ՅԱԿ-40	09.30	10.15	РЮ-37	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РЮ-18	12.16	15.00
--3-5-7	ՅԱԿ-40	18.00	18.45	РЮ-3	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РЮ-4	18.45	21.30
-2-4-6-	ՅԱԿ-40	10.00	10.15	РЮ-29	ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶ	РЮ-30	11.45	14.00
---4---	ՅԱԿ-40	11.45	13.15	РЮ-33	ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ	РЮ-34	15.00	18.30

Գյումրի

Օրերը	Օդանավ	Մեկնում	Ժամանում	Չվերթ	Նպատակակետը	Չվերթ	Մեկնում	Ժամանում
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	07.05	07.30	РГ-7249	ԿՐԱՍՆՈԴԱՐ	РГ-7250	08.30	10.50
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	12.30	12.40	РГ-7245	ՄԻՆ-ՎՈԴԻ	РГ-7246	19.45	21.45
1------	ՏՈՒ-134	00.05	02.55	РГ-7243	ՄԻՆՍԿ	РГ-7244	03.45	10.25
1-3-5-7	ՏՈՒ-134	10.25	14.05	РГ 930	ՄՈՍԿՎԱ	РГ-919	16.10	20.25
-2-4-6-	ՏՈՒ-134	12.30	16.50	РГ-7245	ՍԱՄԱՐԱ	РГ-7246	17.50	21.45
1------	ՏՈՒ-134	00.05	00.30	РГ-7243	ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ	РГ-7244	08.10	10.25
------7	ՏՈՒ-134	11.00	15.10	РГ-7243	Ս.-ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ	РГ-7242	18.00	21.55
------7	ՏՈՒ-134	11.00	12.20	РГ-7241	ՎՈՐՈՆԵԺ	РГ-7242	18.45	21.55
---4---	ՏՈՒ-134	23.00	23.40	РГ-7247	ՌՈՍՏՈՎ	РГ-7248	00.30	*03.00
--3----	ՏՈՒ-134	11.00	13.15	РГ-7255	ՕԴԵՍԱ	РГ-7256	14.30	20.25

* ժամանումը/մեկնումը հաջորդ օրը:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱՈՒ գրասենյակներ կամ Ձեր ճամփորդական գործակալին:
Հեռ. 53-05-82, 53-06-62

ԱՅԱՔՍ

«ԱՅԱՔՍ» ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ Է ԱՎՏՈՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԱՊՀ ԵՎ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ՑԱՆԿԱՑԱԾ ԵՐԿԻՐ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ, 375014, ԵՐԵՎԱՆ, ԿՈՄԻՏԱՍԻ Փ. 49
ՀԵՌ. (8852) 234700, 230719 ՖԱՔՍ (8852) 282951

ԹՌԻՉՔՆԵՐ՝ ԲՈԼՈՐ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՎ

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երեւան 23, Արշակունյաց 2

digitised by A.R.A.R.@